Bloc 1
Marc econòmic de la província de Barcelona. 2006 i 2007

1. L'economia internacional

2. L'economia espanyola

3. L'economia catalana

4. La província de Barcelona
   - La població estrangera a la província de Barcelona
   - Determinants de la despesa pública de capital dels municipis de la província de Barcelona
   - La qualitat de vida a la província de Barcelona. Una anàlisi comarcal 1991-2004

1. L'economia internacional

Després d'uns anys extraordinàriament favorables, amb un creixement econòmic elevat a les diferents àrees geogràfiques, l'any 2007 s'ha caracteritzat per un augment significatiu de la incertesa, que es pot explicar per les turbulències en els mercats financers, la desacceleració econòmica als Estats Units, el reajustament dels tipus de canvi i l'augment del preu del petroli i d'altres matèries primeres.

Les turbulències en els mercats financers s'han originat els mesos d'estiu en el mercat immobiliari dels Estats Units, en concret, en el mercat de les hipoteques *subprime*. Aquestes hipoteques, concedides a clients amb un risc creditici elevat, s'han comercialitzat arreu del món mitjançant productes financers, en alguns casos d'una complexitat elevada. El fet que algunes institucions financeres, especialment dels països més desenvolupats, hagin acumulat quantitats significatives d'aquests derivats financers ha generat una forta incertesa sobre la veritable magnitud d'aquests derivats i ha provocat que les pertorbacions financeres s'hagin transmès als mercats monetaris en els quals aquestes institucions aconsegueixen liquiditat.

Per solucionar aquest problema, els principals bancs centrals, entre els quals hi ha la Reserva Federal dels Estats Units i el Banc Central Europeu (BCE), han actuat en diferents ocasions de manera extraordinària per injectar liquiditat en els mercats monetaris. A més, després de l'estiu, la Reserva Federal ha rebaixat el tipus de descompte en tres ocasions i el BCE no ha elevat el tipus d'interès, tot i els pronòstics que s'han fet abans de l'estiu davant les tensions inflacionistes a la zona de l'euro. Malgrat aquestes actuacions, les incerteses en els mercats monetaris no s'han apaivagat en finalitzar l'any i les borses mundials han patit una elevada volatilitat els darrers mesos de l'any, tot i que la majoria d'institucions financeres han acabat el 2007 amb guanys, més moderats, però, que en els darrers exercicis. La normalització definitiva de la situació requerirà encara un temps i un major coneixement del grau d'exposició dels diferents agents a aquests actius financers de gran complexitat associats al finançament de les hipoteques d'alt risc als Estats Units.

Un segon motiu que explica l'elevada incertesa és la desacceleració de l'economia dels Estats Units com a conseqüència dels ajustaments del mercat immobiliari, que no s'han traslladat encara a altres sectors productius. No obstant això, hi ha el risc que la debilitat del mercat immobiliari es transmeti durant el 2008 al consum de les famílies nord-americanes i que repercuteixi negativament en l'ocupació. Aquests factors podrien provocar una desacceleració pronunciada de l'economia dels Estats Units que es podria transmetre als països de la Unió Europea i, tot i que menys, a la resta d'economies del món.

En tercer lloc, les turbulències financeres i el deteriorament de les expectatives econòmiques als Estats Units han afectat el dòlar, que s'ha depreciat considerablement davant la majoria de divises, especialment l'euro. Aquesta depreciació del dòlar, que s'inscriu en una tendència gairebé ininterrompuda des de l'any 2002, ha millorat la competitivitat dels Estats Units i ha contribuït a reduir-ne el dèficit per compte corrent.

El quart factor rellevant que ha contribuït a la incertesa en els mercats mundials ha estat l'increment continuat del preu del petroli, que s'ha aproximat en diferents moments de l'any 2007 al preu màxim històric en termes reals, així com el d'altres matèries primeres i dels aliments, bàsicament per l'encariment dels cereals com a conseqüència de la demanda creixent per produir biocombustibles i les males collites en determinades zones productores. Pel que fa al petroli, el nivell psicològic dels 100 $ per barril (assolit en certs moments en les cotitzacions intradia) es percep com una opció futura. Així mateix, l'augment de preus de les matèries primeres s'explica per un creixement tendencial

de la demanda d'aquests productes que prové, en gran manera, de les economies emergents de l'Àsia i de l'Orient Mitjà. Els preus elevats del petroli i d'altres matèries primeres han representat un fre a l'activitat dels principals països importadors d'aquests productes i un augment significatiu de les pressions inflacionistes en diferents economies.

Malgrat aquestes incerteses, l'expansió econòmica en les diferents àrees geogràfiques ha continuat durant l'any 2007, amb unes previsions de creixement del PIB mundial, segons l'informe de tardor del Fons Monetari Internacional (FMI), del 5,2 % el 2007 i del 4,8 % el 2008, cosa que ha permès perllongar el cicle expansiu més llarg des de la dècada dels anys seixanta. Aquest creixement fort de l'activitat econòmica, que s'ha generalitzat a la majoria de països, ha anat acompanyat d'increments importants de la productivitat, especialment als Estats Units i en algunes economies emergents (Europa ha quedat una mica endarrerida), i ha demostrat una forta resistència a l'augment dels preus del petroli, que s'han triplicat des de l'any 2003.

Entre les economies desenvolupades ha destacat l'augment notable del PIB al Regne Unit (3,1 %) i a la zona de l'euro (2,5 %), mentre que l'increment de l'activitat ha estat lleugerament inferior al Japó (2,0 %) i als Estats Units (1,9 %), com a conseqüència dels graus d'incertesa més

Quadre 1. Evolució del PIB
(Taxes de variació interanual, en percentatge)

	2005	2006	2007 (p)	2008 (p)
ECONOMIA MUNDIAL	4,8	5,4	5,2	4,8
Països desenvolupats	2,5	2,9	2,5	2,2
Estats Units	3,1	2,9	1,9	1,9
Japó	1,9	2,2	2,0	1,7
Regne Unit	1,8	2,8	3,1	2,3
Zona de l'euro	1,5	2,8	2,5	2,1
Alemanya	0,8	2,9	2,4	2,0
França	1,7	2,0	1,9	2,0
Itàlia	0,1	1,9	1,7	1,3
Europa central i de l'est	5,6	6,3	5,8	5,2
Hongria	4,2	3,9	2,1	2,7
Polònia	3,6	6,1	6,6	5,3
República Txeca	6,5	6,4	5,6	4,6
Confederació d'Estats Independents (CEI)	6,6	7,7	7,8	7,0
Rússia	6,4	6,7	7,0	6,5
Ucraïna	2,7	7,1	6,7	5,4
Àsia	9,2	9,8	9,8	8,8
Xina	10,4	11,1	11,5	10,0
Índia	9,0	9,7	8,9	8,4
Amèrica Llatina	4,6	5,5	5,0	4,3
Argentina	9,2	8,5	7,5	5,5
Brasil	2,9	3,7	4,4	4,0
Mèxic	2,8	4,8	2,9	3,0
Veneçuela	10,3	10,3	8,0	6,0
Xile	7,7	4,0	5,9	5,0
Àfrica	5,6	5,6	5,7	6,5
Algèria	5,1	3,6	4,8	5,2
Marroc	2,4	8,0	2,5	5,9
República de Sud-àfrica	5,1	5,0	4,7	4,2
Orient Mitjà	5,4	5,6	5,9	5,9
Aràbia Saudita	6,1	4,3	4,1	4,3
Egipte	4,5	6,8	7,1	7,3

(p): previsió

Font: FMI. "World Economic Outlook", octubre de 2007

grans en aquests dos països. Com en els darrers anys, han estat les economies emergents de l'Àsia, especialment la Xina i l'Índia, i de l'Amèrica Llatina i dels països de l'Europa central i de l'est, les que han registrat taxes de creixement de l'activitat més elevades. En aquest context de creixement sostingut de l'activitat econòmica mundial també cal esmentar el fort dinamisme dels països de l'Orient Mitjà, de l'Àfrica i de la Confederació d'Estats Independents (CEI), entre els quals destaca el bon comportament de Rússia i d'Ucraïna (quadre 1).

Com ja s'ha esmentat anteriorment, la situació d'inestabilitat financera durant la segona meitat de l'any 2007 ha obligat la Reserva Federal dels Estats Units a retallar en tres ocasions el tipus d'interès: la primera retallada ha estat al setembre, amb una reducció de mig punt fins a situar-lo en el 4,75 %; la segona, a l'octubre, amb una reducció addicional de 25 punts bàsics fins al 4,5 %, i la tercera, al desembre, que l'ha disminuït fins al 4,25 %. Aquestes reduccions del tipus d'interès es justifiquen pels efectes que la crisi hipotecària encara té sobre els mercats financers. El BCE ha augmentat el tipus d'interès en un quart de punt els mesos de març i de juny, fins a situar-lo en un 4 %, el setè i el vuitè increment de 25 punts bàsics des del desembre del 2005, quan se situava en un 2 %.

Malgrat les tensions inflacionistes registrades per la majoria de països de la zona de l'euro a la segona meitat de l'any, el BCE ha optat per no modificar el seu tipus de referència. Davant el dilema d'augmentar el tipus d'interès per fer front a les tensions inflacionistes (agreujades per l'increment dels preus del petroli i d'altres matèries primeres, entre les quals els cereals), o rebaixar-lo per ajudar a corregir els problemes viscuts en els mercats financers mundials, Jean-Claude Trichet ha optat per mantenir-se a l'expectativa els darrers mesos de l'any. El Banc d'Anglaterra també ha augmentat el tipus d'intervenció en dues ocasions —un quart de punt cada vegada— fins a situar-lo al 5,75 % el mes de juliol. Finalment, les incerteses financeres i la situació de deflació de l'economia japonesa han provocat que el Banc Central del Japó hagi deixat el tipus de referència en el 0,5 % al final de l'any 2007, una dècima més que un any abans.

L'economia dels Estats Units ha entrat durant el 2007 en una etapa de certa desacceleració de l'activitat, malgrat que a mesura que ha avançat l'any alguns dels indicadors han mostrat una evolució més favorable que la que s'intuïa al començament de l'exercici. El principal motiu que explica la desacceleració de l'activitat és el comportament fluix del consum privat com a conseqüència de la feblesa del sector de l'habitatge, atès que al descens de la despesa en construcció cal afegir-hi un efecte riquesa, que provoca que uns preus a la baixa de l'habitatge, un dels principals actius de les famílies nord-americanes, facin que els consumidors se sentin més pobres i redueixin el consum. D'altra banda, un dòlar afeblit ha permès que el dèficit comercial hagi estat un 23 % inferior al de l'any anterior, tot i que si el dòlar es continua debilitant davant d'altres divises, especialment l'euro, la pèrdua de confiança en la divisa verda en els mercats financers internacionals podria perjudicar la capacitat de finançament de l'economia nord-americana, que segueix presentant, tot i la millora de les exportacions, un dèficit comercial molt elevat que necessita finançar-se a l'exterior.

Els darrers mesos de l'any 2007, l'activitat econòmica a la zona de l'euro s'ha desaccelerat lleugerament, fet que s'explica per una contribució menor al creixement del sector exterior i de la inversió productiva. Aquest alentiment de la demanda externa i de la inversió no s'ha pogut compensar plenament pel consum privat, tot i que ha mostrat un creixement vigorós durant tot l'exercici. Això no obstant, els elevats marges de beneficis de les empreses europees i el bon comportament del mercat laboral han dotat l'economia europea d'un bon coixí que ha permès compensar, en part, les incerteses dels mercats financers. Durant la segona meitat de l'any s'ha moderat l'embranzida d'Alemanya i dels països del seu voltant (Àustria, els Països Baixos i Bèlgica). El fet que els darrers mesos la locomotora alemanya hagi moderat el ritme de creixement, s'ha afegit a l'escàs dinamisme dels altres dos grans països de la zona de l'euro, França i Itàlia, que l'any 2007 han assolit un creixement del PIB lleugerament inferior al 2 %. Durant el 2007 els països de la zona de l'euro que han registrat una evolució econòmica més favorable han estat, per aquest ordre, Eslovènia, Luxemburg, Irlanda, Finlàndia, Grècia i Espanya.

En general, els països de la zona de l'euro han tingut un dinamisme menor de les exportacions que en exercicis anteriors, com a conseqüència de l'apreciació de l'euro. La inflació, amb l'excepció d'alguns països com Eslovènia, Grècia i Espanya, s'ha mantingut força moderada, tot i que els darrers mesos ha repuntat lleugerament. La fortalesa de l'euro ha permès apaivagar, en part, els efectes inflacionistes de l'encariment del petroli i d'altres matèries primeres.

Fora de la zona de l'euro, l'economia del Regne Unit s'ha mostrat molt robusta durant el 2007. El consum privat ha crescut amb força i la inversió ha mantingut el fort dinamisme dels dos darrers anys. L'any 2007 el creixement del PIB, segons les darreres estimacions de l'FMI, es podria haver situat en el 3,1 %, mentre que les darreres dades proporcionades pel Banc d'Anglaterra i les previsions de diferents organismes internacionals permeten preveure per a l'any 2008 un escenari de creixement baix amb fortes tensions inflacionistes.

D'altra banda, el creixement de l'activitat als estats de la Unió Europea fora de la zona de l'euro l'any 2007 ha estat lleugerament inferior al registrat l'any anterior, però s'ha situat clarament per sobre del que han assolit els països de la zona de l'euro. Així, per exemple, segons l'FMI, el 2007 el creixement del PIB a Polònia ha estat del 6,6 % i a la República Txeca del 5,6 %, mentre que a Hongria l'increment de l'activitat ha estat menys vigorós (2,1 %). En aquests països de l'Europa central i de l'est, el dinamisme de la demanda interna ha compensat l'aportació negativa del sector exterior. Alguns d'aquests països han patit fortes tensions inflacionistes al llarg de l'any, fet que en pot dificultar la futura incorporació a la zona de l'euro. Així, els països que han patit una inflació superior han estat Letònia (9,8 %), Bulgària (7,3 %), Estònia (7,3 %), Lituània (6,5 %) i Romania (5,6 %). D'altra banda, Malta i Xipre s'han incorporat a la zona de l'euro l'1 de gener de 2008.

A l'economia japonesa, el creixement de l'activitat l'any 2007 ha estat del 2 %, dues dècimes menys que l'any anterior, però ha continuat, tot i que de manera més suau, el procés deflacionista (amb una caiguda prevista dels preus l'any 2007 del 0,6 %). El principal puntal de l'augment de l'activitat al Japó ha estat l'evolució favorable de les exportacions, gràcies a la debilitat del ien i a la demanda creixent dels països del seu voltant. L'índex d'activitat Tanka de grans empreses manufactureres que publica el Banc del Japó ha confirmat que durant l'any 2007 la indústria japonesa ha tingut un bon comportament, amb uns beneficis empresarials que han continuat alts com en exercicis anteriors, fet que permet afrontar el 2008 amb cert optimisme, sobretot si es compleixen les expectatives que assenyalen la fi de l'etapa de deflació que viu l'economia nipona des de ja fa més d'una dècada.

A la resta de l'Àsia, el creixement econòmic ha continuat liderat per la Xina i l'Índia. Per cinquè any consecutiu, l'economia xinesa ha registrat un creixement de dos dígits (11,5 % l'any 2007), mentre que a l'Índia l'increment del PIB l'any 2007 s'ha situat en el 8,9 %. D'altra banda, el creixement del PIB previst per l'ASEAN-4 (Indonèsia, Tailàndia, les Filipines i Malàisia) l'any 2007 s'ha situat en el 5,6 %. En definitiva, el creixement assolit per les economies asiàtiques emergents ha estat el 2007 molt superior al de les economies desenvolupades. Així, el creixement de la Xina l'any 2007 s'ha situat en el 9,8 %, davant el 2,5 % dels països desenvolupats.

Aquest creixement superior de les economies emergents asiàtiques és un fet que, amb més o menys intensitat, s'ha produït els darrers 20 anys. El gràfic 1 mostra que en el període 1989-1998 l'increment de l'activitat als països emergents de l'Àsia es va situar de mitjana anual en el 7,3 % (9,6 % a la Xina i 5,7 % a l'Índia), mentre que als països desenvolupats tan sols va ser del 2,7 %. Aquest diferencial de creixement econòmic entre aquestes àrees s'ha eixamplat en el període 1999-2007, especialment a partir de l'any 2001. Així, en els nou darrers anys, les economies asiàtiques han tingut un creixement anual mitjà de l'activitat del 8 %, davant el 2,6 % dels països més desenvolupats. En el cas de la Xina, el diferencial encara és més pronunciat, atès que en aquests nou darrers anys el PIB ha registrat un creixement anual mitjà del 9,6 %. En canvi, des de l'any 1999 l'augment del PIB (7 % de mitjana anual) a l'Índia ha estat també espectacular, però lleugerament inferior a la mitjana dels països emergents de l'Àsia.

Gràfic 1. Evolució del PIB, 1989-2007
(Taxes de variació interanual, en percentatge)

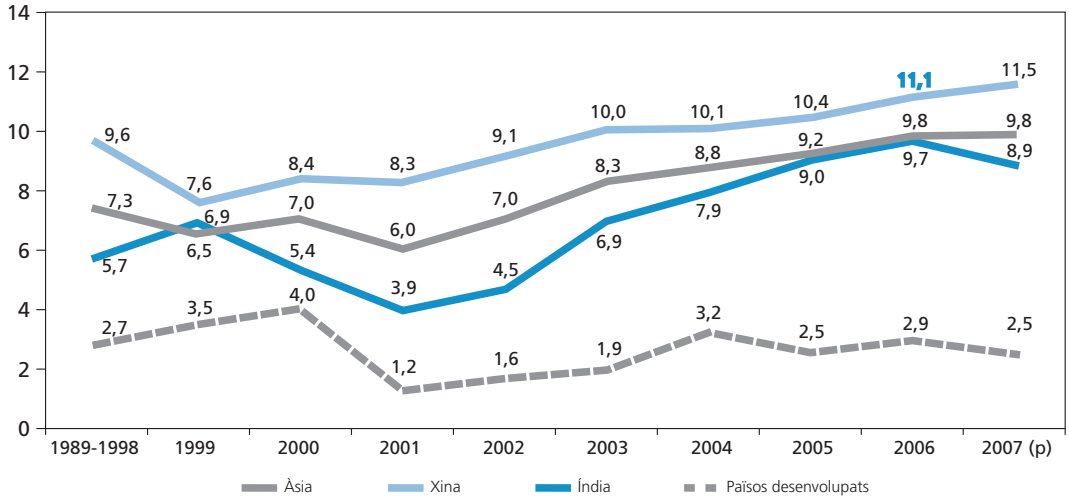

(p): previsió
Nota: El creixement del període 1989-1998 correspon a la mitjana que s'ha obtingut d'aquests deu anys.
Font: FMI. "World Economic Outlook", octubre de 2007

Pel que fa a l'economia xinesa, cal esmentar que el superàvit comercial ha continuat sent, com en anys anteriors, un dels principals trets característics. La Xina ha continuat creixent amb molta força gràcies a la inversió, les exportacions i el dinamisme de la indústria. Un dels secrets de l'economia xinesa és l'elevada capacitat d'estalvi (per sobre del 40 % del PIB), atès que estalvien molt els tres grans sectors institucionals del país: les famílies, les empreses i el sector públic. Aquest fet facilita que la taxa d'inversió anual se situï any rere any en xifres molt elevades i, fins i tot, inaudites en els països més desenvolupats, que explica, en gran manera, les taxes espectaculars de creixement de l'economia xinesa els darrers 20 anys.

Aquest ritme de creixement de l'activitat ha provocat que la Xina ja sigui, quan es mesura el PIB en paritat del poder adquisitiu (PPA), la segona economia mundial, superada tan sols pels Estats Units —la producció xinesa mesurada en PPA ja equival al 70 % de la nord-americana. A més, segons el poder adquisitiu, el PIB xinès duplica el japonès i triplica l'alemany.

En la resta d'àrees geogràfiques les xifres no han estat tan espectaculars com les de les economies emergents asiàtiques, però han contribuït d'una manera molt positiva al creixement de l'economia mundial durant el 2007. Així, a l'Amèrica Llatina l'increment del PIB l'any 2007 s'ha situat en el 5 %, gràcies al dinamisme de la demanda interna i a l'impuls del sector exterior. El creixement més important de l'activitat a l'Amèrica Llatina durant el 2007 ha correspost a Veneçuela (8, %), a l'Argentina (7,5 %) i a Xile (5,9 %), mentre que les altres dues grans economies de la zona —Mèxic i Brasil— han crescut menys que la mitjana dels països llatinoamericans. Gràcies, en bona part, als efectes que representen els preus elevats de les matèries primeres i, en especial, del petroli, l'expansió econòmica d'aquesta àrea probablement continuarà sent vigorosa el 2008.

D'altra banda, segons les estimacions de l'FMI, l'any 2007 el creixement de l'activitat a l'Orient Mitjà s'ha situat en el 5,9 %, pràcticament el mateix percentatge que l'any anterior, gràcies, en bona part, al fort dinamisme dels països exportadors de cru (especialment la Unió dels Emirats Àrabs i Qatar), però també a l'aportació d'altres països com Egipte, que ha registrat un creixement del PIB del 7,1 %; a l'Àfrica, amb el 5,7 %, destaca l'augment per sobre del 10 % del PIB a Angola, Guinea Equatorial, Etiòpia i el Sudan, mentre que tan sols Zimbabwe ha tingut una evolució negativa de l'activitat; i als països de la CEI, amb el 7,8 %, amb un bon comportament de Rússia i d'Ucraïna, les dues principals economies de la zona, i especialment d'Armènia, de l'Azerbaidjan, de Geòrgia i del Turkmenistan.

2. L'economia espanyola

El creixement de l'economia espanyola els tres primers trimestres de l'any 2007 s'ha situat en el 4 %, tot i que en el tercer trimestre ha iniciat un procés de lleugera desacceleració com a conseqüència de la moderació de la demanda interna, que ha reflectit d'aquesta manera les incerteses en l'activitat immobiliària i en els mercats financers, i s'ha vist compensada, en part, per l'aportació menys negativa al creixement del sector exterior a mesura que avançava l'any. Les estimacions efectuades pel Ministeri d'Economia i Hisenda el mes de desembre del 2007, que coincideixen amb les efectuades per la Comissió Europea i la majoria d'institucions i organismes que efectuen previsions econòmiques, assenyalen que en el conjunt de l'any 2008 el creixement de l'economia espanyola es podria situar en el 3,8 %, fet que confirmaria el suau alentiment iniciat la segona meitat de l'exercici.

Segons les estimacions de la Comissió Europea, aquest augment de l'activitat econòmica seria clarament superior, com els anys anteriors, a l'assolit pel conjunt dels països de la zona de l'euro (2,6 %) i pels 27 estats integrants de la Unió Europea (2,9 %), el que implica la continuïtat del procés de convergència real cap als països més avançats de la zona de l'euro. El PIB/càpita, expressat en PPA, es va situar el 2006 en el 95,2 % a la zona de l'euro (UM-13),[1] mentre que l'any 2000 estava situat en el 85,8 %. Quan es compara l'economia espanyola amb la UE-27, el PIB/càpita es va situar el 2006 en el 104,8 % de la mitjana d'aquests països (97,7 % l'any 2000). El gràfic 2 mostra que en el període 2000-2006 es va produir un procés de convergència continuat i intens d'Espanya amb els països de la zona de l'euro, mentre que des de l'any 2002 l'economia espanyola té un PIB/h. en PPA superior al del conjunt de països de la UE-27.

Gràfic 2. PIB/càpita en paritat del poder adquisitiu. Espanya
(Nombres índex)

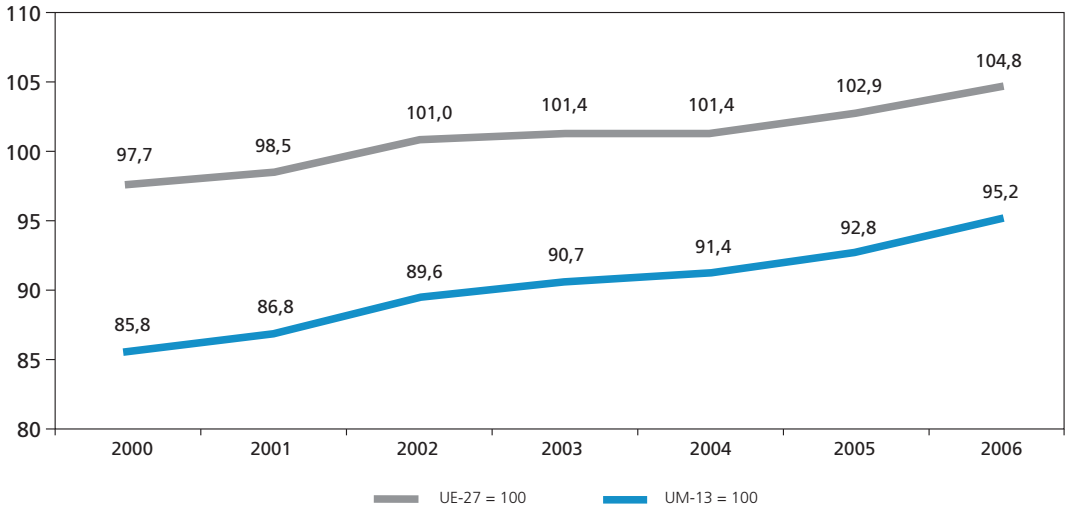

Font: Idescat i INE

1 La sigla UM-13 significa Unió Monetària i està formada pels països següents: Alemanya, Àustria, Bèlgica, Espanya, Eslovènia, Finlàndia, França, Grècia, Irlanda, Itàlia, Luxemburg, els Països Baixos i Portugal.

Pel que fa a l'oferta, els tres primers trimestres de l'any 2007 totes les grans branques d'activitat, amb l'excepció del sector energètic —que ha patit un descens lleuger del valor afegit brut (VAB) del 0,1 %—, han presentat una aportació positiva al creixement del PIB. Entre els altres quatre grans sectors productius no s'observen grans diferències pel que fa al creixement del VAB. Així, el sector primari (4,5 %) —gràcies al bon comportament de l'agricultura que ha compensat el menor dinamisme de la ramaderia i la pesca—, els serveis (4,3 %) i la construcció (4,2 %) han tingut els nou primers mesos de l'any 2007 un creixement de l'activitat una mica superior al que ha registrat la indústria (3,8 %). En tot cas, a mesura que avançava l'any s'ha anat alentint l'activitat de tots els sectors productius de l'economia espanyola, amb l'excepció dels serveis —tant els de mercat com els de no-mercat—, que no han pogut compensar el comportament menys favorable els darrers dos trimestres de la resta de branques productives.

Després d'un primer trimestre amb un creixement de l'activitat molt significatiu, la indústria ha perdut impuls els dos trimestres següents, malgrat que en aquest període les exportacions han crescut a un ritme molt significatiu. A més, si es considera la informació disponible de les enquestes d'opinió empresarial relatives a les comandes previstes per als propers trimestres, sembla difícil que en el futur immediat la indústria pugui aturar l'alentiment iniciat el segon trimestre de l'any 2007. Els deu primers mesos del 2007, l'índex de producció industrial (IPI) ha assolit un increment del 2,9 % respecte al mateix període de l'any anterior, amb una evolució especialment favorable dels béns d'equipament (augment del 7,2 %), mentre que els registres dels béns de consum (2,8 %) i dels béns intermedis (2,1 %) han estat menys positius. La lleugera desacceleració de la indústria queda confirmada per l'evolució de l'ocupació, atès que, segons les dades de l'enquesta de població

Quadre 2. Quadre macroeconòmic de l'economia espanyola
(Taxes de variació interanual, volum encadenat de referència 2000. Dades trimestrals corregides d'efectes estacionals i de calendari)

	2005	2006	2007		
			I trim.	II trim.	III trim.
Demanda					
Consum de les llars[1]	4,2	3,7	3,4	3,3	2,9
Consum públic	5,5	4,8	5,7	5,0	5,8
Formació bruta de capital fix	6,9	6,8	6,6	6,6	5,6
– Béns d'equipament	9,2	10,4	13,3	13,1	11,2
– Construcció	6,1	6,0	5,2	4,6	3,8
– Altres productes	6,4	4,6	2,2	4,2	3,5
Variació d'existències[2]	–0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Demanda interna[2]	5,3	5,1	5,1	4,9	4,4
Exportacions de béns i serveis	2,6	5,1	3,6	4,8	8,0
Importacions de béns i serveis	7,7	8,3	5,9	6,6	8,3
Saldo exterior[2]	–1,7	–1,2	–1,0	–0,9	–0,6
Oferta					
Agricultura, ramaderia i pesca	–8,6	2,4	7,4	3,0	3,1
Energia	5,2	1,4	–3,5	3,4	–0,3
Indústria	1,0	2,9	5,3	3,6	2,4
Construcció	5,6	5,0	4,6	4,3	3,6
Serveis	4,1	4,1	4,2	4,2	4,4
– de mercat	4,1	4,1	4,2	4,1	4,2
– de no-mercat	3,9	4,3	4,2	4,5	5,0
Impostos nets s/productes	6,1	3,5	3,0	3,1	3,6
PIB (a preus de mercat)	3,6	3,9	4,1	4,0	3,8

1. No inclou les institucions sense finalitat de lucre al servei de la llar
2. Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

Font: INE

activa (EPA), els tres primers trimestres de l'any 2007 l'ocupació industrial ha caigut un 0,8 % respecte al mateix període de l'any anterior.

L'activitat de la construcció ha començat a perdre intensitat el segon trimestre del 2007, tot i que d'una manera molt suau, com a conseqüència d'un lleuger descens de la demanda provocat per l'adaptació progressiva de les famílies a unes condicions monetàries i financeres menys favorables que en períodes anteriors. Malgrat que la construcció probablement no podrà continuar mostrant en el futur el fort dinamisme dels darrers anys, la seva activitat es continuarà basant en un ritme de creixement elevat de la població. Els tres primers trimestres de l'any 2007, la població ocupada en el sector ha tingut un creixement del 7,3 % (tot i que l'augment s'ha anat moderant des del 9,4 % del primer trimestre fins al 4,9 % del tercer trimestre). Alguns indicadors, com el nombre d'habitatges iniciats i la licitació oficial d'obres, semblen assenyalar que en el futur es podria produir una desacceleració de la inversió residencial que es podria veure compensada per la no residencial. D'altra banda, els preus de l'habitatge han moderat el ritme de creixement l'any 2007 (en algunes ciutats el preu del mercat de l'habitatge de segona mà ha patit lleugeríssimes retallades i els preus de l'habitatge nou s'han estancat el segon semestre en determinades zones de l'Estat), i han reflectit la incidència de la pujada dels tipus d'interès hipotecaris i la moderació del cicle alcista de la construcció, després d'uns anys de forta expansió.

L'activitat dels serveis ha continuat sent, els tres primers trimestres del 2007, molt dinàmica i el creixement del VAB del 4,3 % s'ha situat per sobre del 4,1 % registrat l'any 2006. Els nou primers mesos de l'any, tant l'activitat dels serveis de mercat (creixement del 4,2 % respecte al mateix període de l'any anterior) com dels serveis de no-mercat (4,6 %) ha mostrat una gran fortalesa, que es confirma per l'increment de l'ocupació en aquest període del 4 % respecte als nou primers mesos de l'any 2006. Les dades de l'EPA assenyalen que en aquest període l'augment més significatiu de l'ocupació s'ha produït en els serveis financers, els serveis a les empreses (8,8 % respecte al mateix període de l'any anterior), el comerç i l'hoteleria (4,0 %), que s'ha vist impulsat pel bon comportament del turisme gràcies al creixement important de les pernoctacions en establiments hotelers i del nombre de turistes que han visitat Espanya, tot i que, com en anys anteriors, l'elevat increment de l'entrada de turistes s'ha vist compensat, en certa manera, per la caiguda en termes reals de la despesa mitjana per persona. Com és habitual, els principals emissors de turistes cap a Espanya han estat el Regne Unit, Alemanya i França, que representen pràcticament dues terceres parts dels turistes que travessen les fronteres espanyoles.

Pel que fa a la demanda, ha continuat la tendència al reequilibri en el patró de creixement de l'economia espanyola, de manera que l'aportació de la demanda interna al creixement econòmic es va reduint de manera progressiva i, simultàniament, es modera l'aportació negativa de la demanda externa. Així, la contribució de la demanda interna s'ha situat en 4,8 punts percentuals del PIB en el conjunt dels nou primers mesos de l'any (davant de l'aportació de 5,1 punts percentuals l'any 2006), mentre que l'aportació negativa de la demanda externa ha estat de 0,8 punts percentuals (1,2 punts percentuals d'aportació negativa el 2006 i 1,7 el 2005). A més, com es pot observar en el quadre 2, a mesura que avançava l'any 2007 l'aportació negativa de la demanda externa s'ha reduït de manera progressiva i ha passat de restar un punt percentual al creixement de l'economia espanyola el primer trimestre a restar-ne sols sis dècimes el tercer trimestre.

El consum de les llars (sense incloure les institucions sense finalitat lucrativa al servei de la llar) ha crescut els nou primers mesos de l'any un 3,2 %, mig punt menys que l'any anterior, i ha reflectit, en part, la pujada dels tipus d'interès i la incidència negativa sobre la renda real de les famílies de l'increment dels preus energètics i de molts productes de primera necessitat. A mesura que avançava l'any 2007, sobretot després de l'estiu, l'augment del consum privat s'ha anat alentint, com a conseqüència de l'augment de la incertesa en els mercats financers internacionals i de l'increment significatiu dels preus al consum. Segons les dades de l'INE, l'alentiment de la despesa en consum s'ha produït més en els béns (especialment vehicles) que en els serveis. Aquesta desacceleració del creixement del consum probablement es mantindrà els propers trimestres, tot i

que de manera suau, atès que el ritme de creació d'ocupació a l'economia espanyola continua sent força vigorós.

Els tres primers trimestres del 2007, el consum públic ha registrat un ritme de creixement (5,5 %) clarament superior al del PIB i al del consum privat, i també per sobre del que es va registrar l'any 2006. Tant les compres de béns i serveis com la remuneració dels treballadors del sector públic han contribuït a aquest augment significatiu de la despesa pública.

A mesura que avançava l'any, els components de la inversió han moderat el ritme de creixement. La formació bruta de capital fix ha crescut els tres primers trimestres un 6,3 %, mig punt percentual menys que l'any anterior. L'intens creixement de la inversió en béns d'equipament (12,5 %) és un dels elements més notables de l'evolució de l'economia espanyola, atès que contribueix d'una manera destacada a la millora de la productivitat i al potencial de creixement a mitjà i llarg termini. La inversió en construcció ha crescut el 4,5 %, un punt i mig menys que l'exercici anterior, fet que reflecteix un dinamisme inferior en l'edificació residencial i també, tot i que menys, en l'obra pública. La resta de la inversió ha generat un creixement del 3,3 % els nou primers mesos de l'any. Finalment, la variació d'existències ha tingut una aportació nul·la al creixement del PIB els nou primers mesos de l'any 2007.

La demanda externa, com ja s'ha esmentat, ha restat 0,8 punts percentuals al creixement del PIB els tres primers trimestres del 2007, quatre dècimes menys que l'any anterior i nou dècimes menys que el 2005, fet que palesa una correcció progressiva de la contribució negativa del sector exterior al creixement de l'economia espanyola que va començar el primer trimestre del 2005, i que provoca que el comportament d'aquest sigui més equilibrat.

Les exportacions de béns i serveis han assolit un creixement respecte als tres primers trimestres de l'any anterior del 5,5 %, quatre dècimes més. A mesura que transcorria l'any, l'augment de les exportacions s'ha accelerat i ha passat de créixer el 3,6 % el primer trimestre respecte al mateix període de l'any anterior al 8 % el tercer trimestre. Els nou primers mesos, l'augment de les exportacions de serveis (6,7 %) ha estat sensiblement superior a les exportacions de béns (4,9 %). Per àrees geogràfiques, s'ha observat una recuperació progressiva de les vendes, tant a la zona de l'euro com, especialment, a la resta del món, i ha destacat el dinamisme de les exportacions a Rússia, l'Índia, la Xina i el Marroc.

Les importacions de béns i serveis han crescut el 6,9 % interanual els nou primers mesos del 2007, quasi un punt percentual i mig menys que l'any 2006, tot i que a partir del tercer trimestre es fa palesa una acceleració notable en el ritme d'increment. Destaca el creixement fort de les compres a Alemanya i Itàlia dins de la zona de l'euro, mentre que també han mostrat un fort dinamisme les importacions procedents de la Xina i Turquia.

Durant el període de gener a setembre del 2007, el dèficit comercial de l'economia espanyola ha estat de 71.108 MEUR, amb un creixement interanual del 7,6 %. La taxa de cobertura s'ha situat en el 65,3 %, una dècima menys que a l'acabament de l'any 2006. Aquest increment del dèficit comercial, després d'uns primers mesos del 2007 en els quals s'ha produït un alentiment d'aquest dèficit, s'explica per l'increment de les importacions de productes energètics (tant en quantitat com en la pujada del preu del petroli). Els propers mesos podria empitjorar el dèficit comercial a causa de l'alça dels preus del petroli, l'ampliació del diferencial d'inflació d'Espanya respecte a la zona de l'euro (els principals clients dels productes espanyols) i l'enfortiment de l'euro davant el dòlar.

Les estimacions de l'EPA assenyalen que el mercat laboral ha mantingut el 2007 un comportament favorable, tot i que a mesura que avançava l'any el ritme de creació d'ocupació s'ha alentit. De fet, el creixement interanual de l'ocupació el tercer trimestre del 2007 (3,1 %) ha estat el més reduït des del quart trimestre de 2002. Els nou primers mesos de l'any, l'increment de l'ocupació a l'economia espanyola s'ha situat en el 3,3 %, vuit dècimes menys que en el conjunt de l'any 2006. Per sectors productius, el sector primari i la indústria han perdut llocs de treball, mentre que la construcció —tot i que cada vegada de manera més moderada— i els serveis han

incrementat el nombre d'ocupats de manera força notable. El tercer trimestre de l'any, la taxa d'atur s'ha situat en el 8, % de la població activa, mig punt percentual menys que en el conjunt de l'any 2006, mentre que la taxa d'activitat s'ha situat en un màxim històric: el 59,1 %.

El fort encariment dels aliments i dels carburants ha provocat, sobretot a partir del mes d'octubre, una pujada sobtada de l'índex de preus al consum (IPC). Els preus elevats pel petroli la segona meitat de l'any no s'han pogut compensar totalment per l'apreciació de l'euro davant el dòlar, mentre que l'escalada vertiginosa dels preus de les matèries primeres agràries en els mercats mundials també s'ha traslladat al cistell de consum. Les causes d'aquest darrer fet cal buscar-les en l'augment de la demanda provinent dels països emergents i en les limitacions de l'oferta internacional com a conseqüència de condicions meteorològiques adverses dels principals productors mundials d'aliments. La mitjana anual de l'augment de preus en el conjunt del 2007, tot i la clara acceleració dels darrers mesos, s'ha situat en el 2,8 %, set dècimes menys que l'any anterior, per sobre dels objectius del Govern de l'Estat, fet que ha agreujat el diferencial d'inflació a la zona de l'euro i, en conseqüència, ha fet minvar la competitivitat dels productes espanyols en els mercats internacionals.

Per acabar, cal esmentar que les previsions econòmiques dels organismes nacionals i internacionals estimen que el creixement de l'economia espanyola per al conjunt de l'any 2008 es podria situar entre el 2,5 % i el 3,1 % (gràfic 3), que assenyalaria una desacceleració significativa respecte del 2007 com a conseqüència de les incerteses en els mercats internacionals i de la maduresa de la fase expansiva de la demanda interna de l'economia espanyola. En tot cas, el creixement continuaria sent superior al de la zona de l'euro i permetria que continués el procés de convergència real amb les principals economies de l'àrea. Cal assenyalar també que les previsions relatives al creixement de l'economia espanyola per a l'any 2008 s'han anat reduint a mesura que avançava l'any. Així, per exemple, el Ministeri d'Economia i Hisenda, en presentar el Projecte dels pressupostos generals de l'Estat abans de l'estiu, ha previst un creixement del PIB per al 2008 del 3,3 %, mentre que el mes de desembre, en presentar l'actualització del programa d'estabilitat d'Espanya, que s'elabora anualment en el procés comunitari de supervisió i coordinació de les polítiques econòmiques, ha reduït l'estimació de creixement per al 2008 fins al 3,1 %. En tot cas, aquestes projeccions es basen en el supòsit, d'altra banda raonable, que les turbulències en els mercats financers internacionals tinguin una durada i una magnitud limitades, tal com recullen els informes de la majoria d'organismes internacionals elaborats després de l'estiu.

Gràfic 3. Previsions de creixement del PIB de l'economia espanyola. Any 2008
(Taxa de variació interanual, en percentatge)

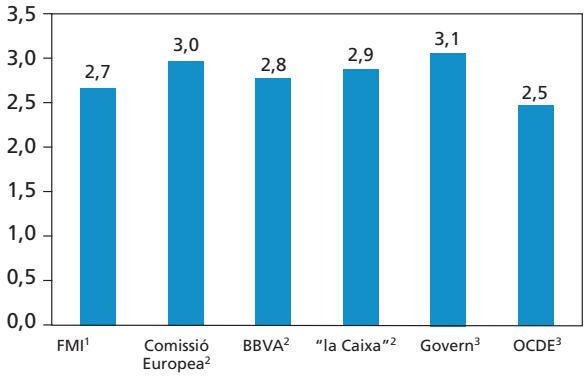

1. Octubre de 2007.
2. Novembre de 2007.
3. Desembre de 2007.

Font: FUNCAS

3. L'economia catalana

L'economia catalana s'ha caracteritzat els darrers anys per una evolució del PIB/càpita, quan es mesura en PPA, lleugerament més favorable que al conjunt de la Unió Europea i dels països que integren la zona de l'euro. Així, Catalunya ha passat de tenir l'any 2000 un PIB/càpita de 127,0, quan es considera la mitjana de la UE-27 de 100, i de 132,2 l'any 2006; aquest fet ha possibilitat que s'apropés als països europeus més desenvolupats. Quan la comparació es fa amb els països de la zona de l'euro (UM-13), el PIB/càpita se situava el 20,1 % l'any 2006, superior a la mitjana, quan l'any 2000 estava un 11,6 % per sobre del conjunt d'aquests països. En canvi, com es pot observar en el gràfic 4, el comportament de l'economia catalana ha estat menys dinàmic que el del conjunt de l'economia espanyola, atès que mentre l'any 2000 el PIB/càpita català se situava en el 30 % per sobre de la mitjana espanyola, l'any 2006 era un 26,1 %[2] superior, és a dir, que en aquest període a Espanya el PIB/càpita ha crescut més que a Catalunya, tot i que, com s'ha vist en el capítol anterior, l'economia espanyola encara continua per sota de la mitjana dels països de la zona de l'euro.

L'evolució de l'economia catalana el segon semestre de l'any 2007 ha comportat un canvi de tendència en el creixement i en la composició. Mentre que els darrers anys el creixement s'havia basat en un consum molt dinàmic i una inversió en construcció que es mantenia molt vigorosa,

Gràfic 4. PIB/càpita en PPA. Catalunya
(Nombres índex)

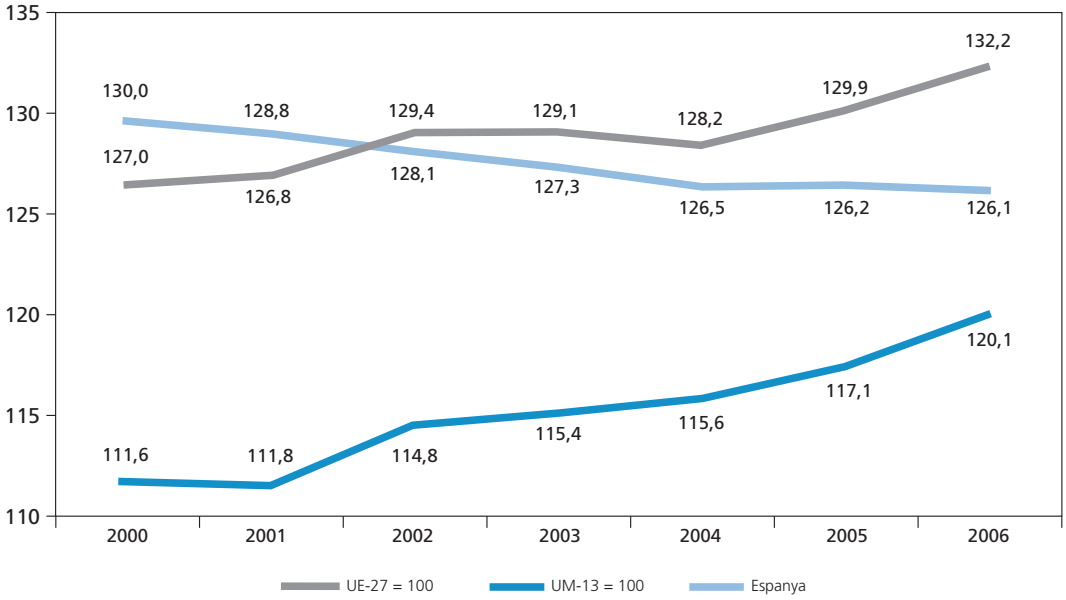

Font: Idescat i INE

2 No es pot oblidar que per construir aquestes dades l'Idescat utilitza els valors proporcionats per l'Eurostat per igualar la PPA dels països integrants de la Unió Europea. En utilitzar el mateix factor convertidor per a Catalunya i per a Espanya s'està obviant que el nivell de vida a Catalunya és sensiblement superior al d'Espanya i, per tant, les distàncies reals en PIB/càpita en PPA entre aquestes dues economies són sensiblement menys elevades que les considerades en el gràfic 4.

a partir del tercer trimestre de l'any han començat a aparèixer símptomes d'esgotament d'aquest model, com a conseqüència de l'endeutament de les famílies, l'elevat preu de l'habitatge, l'augment dels tipus d'interès i les incerteses en els mercats internacionals motivades per les turbulències financeres als Estats Units que s'han traslladat a l'economia europea. Això no obstant, l'ajust ha estat i seguirà sent gradual.

L'economia catalana ha registrat els tres primers trimestres de l'any 2007 un creixement de l'activitat del 3,9 % respecte al mateix període de l'any anterior, tot i que, com ja s'ha esmentat, a partir del tercer trimestre s'ha produït un alentiment lleuger del ritme de creixement (quadre 3). Com en anys anteriors, els serveis i la construcció han mantingut un ritme d'increment de l'activitat expansiu, mentre que la indústria ha consolidat la recuperació iniciada el quart trimestre de l'any 2005, després de quatre trimestres en els quals ha presentat, en termes reals, una disminució del VAB, per bé que d'aquests tres sectors productius és el que ha notat més la sotragada de la conjuntura econòmica internacional la segona meitat de l'any. D'altra banda, l'evolució negativa del sector primari, amb un descens del VAB del 3 % fins al mes de setembre, s'explica en bona part per la mala collita d'algunes varietats de fruita fresca i pel mal comportament del sector porquí.

Els tres primers trimestres de l'any 2007, la indústria catalana ha tingut un creixement de l'activitat del 2,6 % quan es compara amb el mateix període de l'any anterior, tot i que a mesura que transcorria l'any se n'ha moderat el dinamisme; s'ha passat de créixer, en termes interanuals, del 3 % el primer trimestre al 2,1 % el tercer trimestre. Pel que fa a l'ocupació, segons les dades de l'EPA, el sector industrial ha patit un retrocés del 3,4 % en el nombre de persones ocupades els tres primers trimestres de l'any. Els resultats de l'enquesta de conjuntura de la Cambra de Comerç de Barcelona, referits al tercer trimestre de 2007, assenyalen que els empresaris, malgrat que valoren com a bona la marxa dels negocis, són menys optimistes que el mateix trimestre de

Quadre 3. Quadre macroeconòmic de l'economia catalana
(Taxes de variació interanual, preus constants, base 2000. Dades trimestrals corregides d'efectes estacionals i de calendari)

	2005	2006	2007		
			I trim.	II trim.	III trim.
Demanda					
Consum de les llars	4,5	3,6	3,4	3,4	3,3
Consum públic[1]	7,7	4,9	6,7	6,9	6,4
Formació bruta de capital fix[2]	7,2	6,4	5,0	7,0	5,8
– Béns d'equipament i altres	8,9	6,7	5,4	10,0	8,0
– Construcció	5,9	6,0	4,3	4,2	3,8
Demanda interna	5,7	4,6	4,3	4,9	4,4
Exportacions de béns i serveis	3,5	6,4	3,2	1,9	6,6
Importacions de béns i serveis	8,1	7,3	0,4	6,5	6,1
Saldo exterior amb l'estranger[3]	–1,9	–0,9	0,8	–2,1	–0,3
Saldo amb la resta d'Espanya[3]	–0,2	0,4	–0,9	1,2	–0,3
Oferta					
Agricultura, ramaderia i pesca	–2,6	3,8	0,1	–4,2	–4,8
Indústria	–0,1	2,9	3,0	2,7	2,1
Construcció	5,4	5,4	4,2	4,3	3,9
Serveis	4,3	3,8	4,5	4,5	4,5
Impostos nets s/productes	3,8	5,7	4,5	3,9	3,3
PIB (a preus de mercat)	3,3	3,9	4,0	3,9	3,7

1. Inclou les institucions sense finalitat de lucre al servei de la llar
2. Inclou la variació d'existències
3. Aportació al creixement del PIB a preus de mercat

Font: Idescat

l'any anterior. Quan es considera la informació dels índexs de producció industrial, es constata que la producció manufacturera ha augmentat el 2 % els deu primers mesos de l'any. De fet, aquest creixement moderat s'explica, en part, pel mal comportament de la branca energètica, atès que els béns d'equipament i, tot i que menys, els béns de consum han tingut creixements significatius en el ritme d'activitat.

El sector de la construcció ha continuat mostrant un ritme de creixement elevat els tres primers trimestres de l'any 2007, tot i la lleugera desacceleració del ritme de creixement a mesura que avançava l'any. Això no obstant, el creixement del VAB del 4,1 % en aquest període ha estat clarament inferior al que es va assolir els dos anys anteriors, en els quals la construcció va veure incrementat el VAB el 5,4 %; mentre que la població ocupada va créixer en aquest període un significatiu 8,8 %. L'enduriment de les condicions d'accessibilitat a l'habitatge i als crèdits hipotecaris, com a conseqüència de l'augment dels tipus d'interès, està frenant les decisions de compra de les famílies. Malgrat que fins al tercer trimestre de l'any 2007 s'ha incrementat el nombre d'habitatges acabats el 2,1 %, el nombre d'habitatges iniciats ha caigut el 30,9 %. D'altra banda, la licitació oficial d'obra pública ha acumulat fins al mes d'octubre un augment del 19,6 %, lluny de l'increment espectacular del 56,2 % que va registrar l'any 2006.

Els serveis han estat, amb un creixement del 4,5 % els tres primers trimestres de l'any, el sector amb més embranzida de l'economia catalana. A més, l'increment de l'activitat s'ha mantingut estable, a diferència de les lleugeres desacceleracions en el ritme d'activitat de la indústria i els serveis, a mesura que avançava l'any. D'altra banda, aquest increment del VAB és superior a l'assolit els dos darrers exercicis i configura els serveis com el veritable motor de l'economia catalana, especialment a partir del segon semestre del 2007. L'ocupació ha crescut els nou primers mesos de l'any el 4,3 %, un ritme de creació de llocs de treball clarament superior al del 2006, quan l'augment dels ocupats en els serveis va ser del 2,6 %. Per subsectors, ha destacat el fort ritme de creació de llocs de treball, segons l'EPA, en els serveis financers, els serveis a les empreses (9,4 % els tres primers trimestres) i els transports i les comunicacions (7,5 %), mentre que el creixement de l'ocupació en el comerç, l'hoteleria i les reparacions (1,9 %) i en l'Administració pública, l'educació i la sanitat (3,2 %) ha estat més moderat.

Els indicadors referits al turisme mostren un comportament menys dinàmic que en exercicis anteriors, atès que el grau d'ocupació hotelera ha disminuït i l'estada mitjana dels turistes també s'ha reduït de manera considerable. Pel que fa al comerç, les dades de les enquestes efectuades per la Cambra de Comerç de Barcelona assenyalen que el tercer trimestre s'ha produït una disminució interanual del 4,4 % en la facturació del comerç minorista i del 0,7 % en el sector del comerç i la distribució. D'altra banda, els deu primers mesos de l'any, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social corresponents al sector comerç s'ha reduït el 0,1 %, quan en el conjunt de l'any 2006 va registrar un increment del 2,2 %.

Pel que fa a la demanda, les dades corresponents als tres primers trimestres del 2007 palesen el dinamisme dels components. En un entorn —com el que ha succeït en aquest període—, amb els tipus d'interès a l'alça, el consum privat ha mantingut unes taxes de creixement elevades, tot i que lleugerament inferiors a les del conjunt de l'any 2006. En tot cas, la moderació de les rendes salarials i dels creixements de la riquesa immobiliària de les famílies podria provocar en el futur una desacceleració del consum de les llars catalanes, que ja s'ha començat a percebre el segon semestre de l'any 2007.

La inversió, tant en construcció com en béns d'equipament, s'ha mantingut molt dinàmica, tot i haver registrat els nou primers mesos del 2007 un augment de l'activitat mig punt inferior a l'assolit en el conjunt de l'any 2006. D'altra banda, a diferència dels darrers exercicis, la inversió en béns d'equipament s'ha mostrat força més vigorosa que la inversió en construcció. El sector exterior ha consolidat la recuperació iniciada els darrers trimestres del 2006, tot i que aquesta contribució ha restat mig punt al creixement del PIB (davant els 0,9 punts percentuals d'aportació negativa de l'any 2006 i dels 1,9 punts negatius dels anys 2004 i 2005).

Malgrat les incerteses en els mercats internacionals, les empreses catalanes han gaudit d'un escenari favorable, fet que s'ha vist reflectit en l'impuls que s'ha registrat el tercer trimestre del 2007 en les exportacions i en el fort dinamisme de les inversions en béns d'equipament, especialment a partir del segon trimestre. Els darrers exercicis les manufactures catalanes han perdut competitivitat en els mercats internacionals; d'una banda, pel comportament desfavorable de la inflació quan es compara amb la dels països de la zona de l'euro (els principals clients de l'economia catalana) i la caiguda de la demanda i, de l'altra, per la forta apreciació de l'euro davant el dòlar. En el futur aquests factors podrien condicionar l'embranzida de les exportacions catalanes i provocar un repunt del dèficit comercial. Pel que fa a les importacions, després que el primer trimestre del 2007 hagin tingut un augment interanual pràcticament nul, s'han accelerat fins a créixer per sobre del 6 % a partir del segon trimestre de l'exercici.

La informació prevista en l'EPA assenyala que durant els tres primers trimestres del 2007 el mercat laboral ha mostrat un comportament força favorable, tot i que el creixement de l'ocupació s'ha desaccelerat el tercer trimestre. Els nou primers mesos de l'any la població ocupada ha crescut el 2,7 %, la població activa el 2,6 % i l'aturada el 1,8 %. Aquest comportament del mercat de treball ha permès reduir lleugerament la taxa d'atur fins al 6,5 % (davant el 8,2 % del conjunt d'Espanya). Respecte als tres primers trimestres del 2006, s'ha produït un augment molt lleuger de la taxa d'activitat (62,4 %) i de la taxa d'ocupació (58,3 %), i un descens de la taxa de temporalitat (del 26,4 % l'any 2006 al 23,8 % els nou primers mesos del 2007).

Durant l'any 2007, el comportament de la inflació ha estat similar a Catalunya i a Espanya, amb una sobtada acceleració dels preus a partir del mes de setembre com a conseqüència de l'encariment del petroli, malgrat que una part de l'augment dels preus dels productes petroliers s'ha pogut compensar al llarg de l'any per l'apreciació de l'euro davant el dòlar i per alguns aliments bàsics. En tot cas, el diferencial de preus d'aquestes dues economies amb les principals economies de la zona de l'euro s'ha eixamplat lleugerament durant l'exercici, fet que pot provocar una pèrdua de competitivitat dels productes catalans en aquests mercats. La mitjana anual de l'augment de preus en el conjunt del 2007, tot i la clara acceleració dels darrers mesos de l'any, s'ha situat en el 3 %, set dècimes menys que l'any anterior. Malgrat que el Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya va aprovar una sèrie de mesures antiinflacionistes el mes de juny de 2006, els fets demostren que l'evolució de la inflació a Catalunya, com en les economies veïnes, depèn en gran manera del preu del petroli (en dues terceres parts) i del comportament del tipus de canvi de l'euro, especialment davant el dòlar, factors als quals aquest any s'hi ha afegit, de manera inesperada, l'augment espectacular de preus de certs productes alimentaris de primera necessitat (que tenen una incidència menor en l'increment global), com a conseqüència de l'increment important de la demanda a escala mundial, principalment provinent dels països emergents, de la creixent utilització de cereals per produir biocombustibles, i de les males collites en alguns dels principals productors mundials provocades per unes condicions meteorològiques adverses.

En definitiva, l'activitat econòmica a Catalunya ha d'afrontar el 2008 algunes incerteses, en bona part provocades per l'evolució futura dels mercats financers i del preu del petroli, que podrien provocar una desacceleració en els ritmes de creixement de l'activitat. El patró de comportament serà més equilibrat per l'alentiment del creixement de la demanda interna i la correcció parcial de l'aportació negativa del sector exterior, tendències que ja es van iniciar al final de l'any 2006 i s'han accentuat una mica durant el 2007. D'altra banda, la contenció del creixement de la despesa de les famílies, sobretot pel que fa a l'habitatge i a determinats béns duradors com els vehicles, podria provocar que els sectors que tradicionalment s'han beneficiat del seu dinamisme en vegin frenada l'activitat. El sector més afectat serà la construcció, encara que la indústria també podria veure estroncada la recuperació iniciada l'any 2006. Cal tenir present que l'habitatge representa només una tercera part del total del sector de la construcció. Així mateix, la possible reducció de l'activitat en la construcció serà gradual, ja que, en primer lloc, el ritme de creixement d'habitatges a Catalunya continuarà sent molt notable, en part gràcies a la immigració; en segon lloc, l'obra

pública té previst un augment considerable, i finalment l'augment del nombre d'habitatges protegits podria, en part, prendre el relleu a la construcció d'habitatges en el mercat lliure, que molt probablement disminuirà. Així mateix, atès que l'atur registrat a Catalunya és inferior al de comunitats com Madrid o València, sembla que la reducció de l'activitat constructora pugui tenir una incidència menor.

En tot cas, factors exògens com l'evolució cíclica de les economies europees, les incerteses en els mercats financers, els dubtes sobre la salut de l'economia nord-americana, el comportament del preu del petroli i de les principals matèries primeres, les tensions inflacionistes i els tipus d'interès condicionaran l'evolució de l'economia catalana en el futur.

Finalment, a Catalunya es recordarà l'any 2007 pel problema de les infraestructures: l'apagada de la llum el mes de juliol a Barcelona, les incidències a la xarxa de rodalies, amb l'agreujant que una part del servei es va haver de substituir per autobusos durant pràcticament dos mesos, el col·lapse en moments puntuals a les autopistes del país, les concessions administratives dels drets d'operació aeroportuària *(slots)* de la tercera terminal de l'aeroport del Prat i el retard en l'arribada del tren d'alta velocitat a Barcelona abans de finalitzar l'any.

L'origen d'aquestes deficiències de les infraestructures catalanes s'explica, en bona part, pels baixos nivells històrics de licitació d'obra pública a Catalunya. Cal recordar que les dades de licitació pública són un indicador avançat de la inversió pública que pot tenir lloc efectivament en anys successius. En el gràfic 5 s'observa que en el període 2003-2006, segons la informació elaborada per l'Associació d'Empreses Constructores d'àmbit nacional (SEOPAN), l'esforç inversor de les diferents administracions públiques (estatal, autonòmica i local), mesurat a partir de les licitacions i les concessions d'obra pública en percentatge del PIB, s'ha situat en el 4,7 % al conjunt de l'Estat espanyol i en el 4,2 % a Catalunya.

Gràfic 5. Licitació d'obra pública en percentatge del PIB. Conjunt d'administracions públiques. Període 2003-2006. (En percentatge)

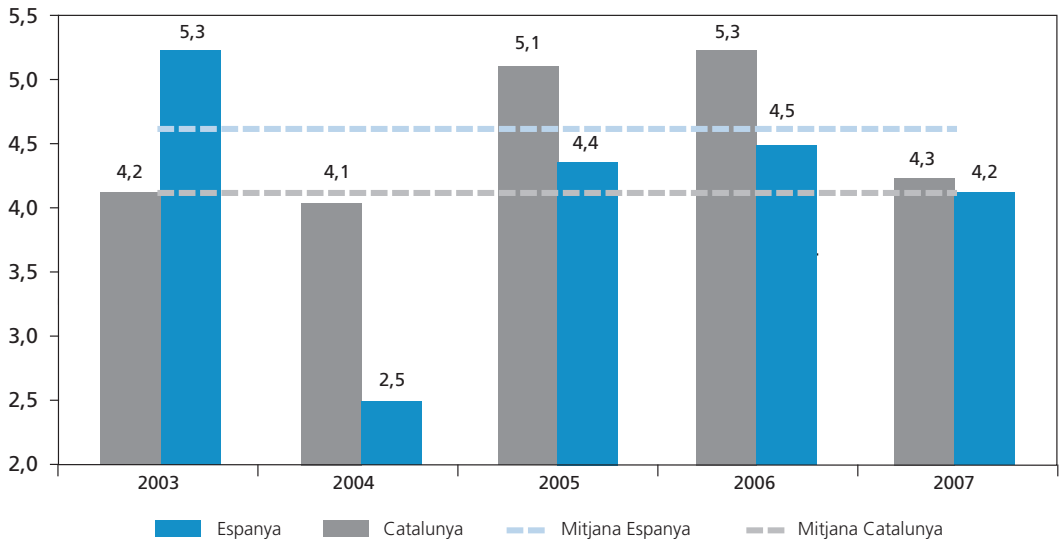

Font: SEOPAN

En el gràfic 6 es presenta la licitació de l'obra pública referida a la mitjana del conjunt del període 2003-2006 diferenciant entre l'esforç inversor de les diferents administracions públiques. S'observa que l'Administració local va licitar una mica menys d'obres en percentatge del PIB a Catalunya que al conjunt de l'Estat, l'Administració autonòmica catalana va fer un esforç inversor similar al que va efectuar el conjunt d'administracions autonòmiques, mentre que l'Estat va invertir

molt menys a Catalunya (1,2 %) que al conjunt d'Espanya (1,6 %). Per tant, per solucionar el problema de les infraestructures, és necessari que en el futur immediat les administracions autonòmica i locals catalanes segueixen invertint com els darrers anys, però sobretot és imprescindible que augmenti el volum d'obra pública licitada per l'Estat a Catalunya. Cal esmentar que la disposició addicional tercera de l'Estatut preveu un augment considerable dels imports d'inversió pública destinada a Catalunya. Les cambres de comerç catalanes han presentat el mes de desembre de 2007 una llista d'inversions en infraestructures que s'haurien d'executar els propers anys per garantir que l'economia catalana no perdi pistonada en un món cada vegada més globalitzat.

Gràfic 6. Licitació d'obra pública per tipus d'administració en percentatge del PIB. Mitjana 2003-2006.
(En percentatge)

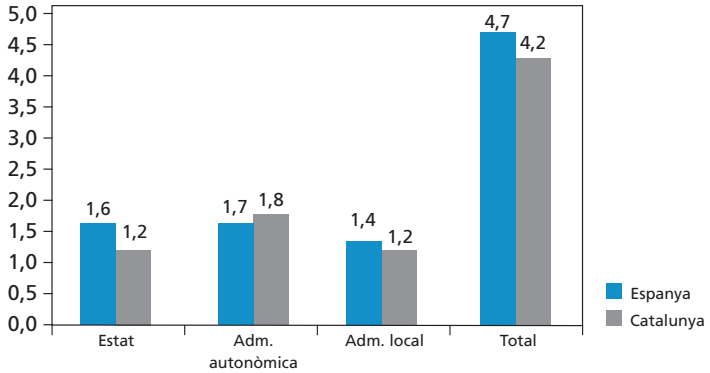

Font: SEOPAN

4. La província de Barcelona

4.1. Trets bàsics

La província de Barcelona té una importància molt notable en el context econòmic de Catalunya. Aquest fet es pot comprovar tant si s'observa la participació que té en el valor afegit brut (VAB) total regional com en el nombre total d'empreses respecte al conjunt de Catalunya. En el primer cas, segons la informació de la comptabilitat regional d'Espanya que elabora l'Institut Nacional d'Estadística (INE), es constata que el darrer any disponible, que és el 2005, gairebé tres quartes parts del VAB català es generava a la província de Barcelona. Per grans sectors econòmics, la major participació de la província de Barcelona es produeix a les manufactures (81,3 %), seguida dels serveis (75,1 %). En sentit contrari, el menor pes provincial barceloní correspon a l'agricultura (31,6 %). En una situació intermèdia estaria el sector de l'energia (el 64,3 % del VAB català es genera a la província de Barcelona) i la construcció (57,1 %). En el segon cas, amb dades del directori central d'empreses de l'INE, s'observa que al començament de l'any 2007 el 79,1 % de les empreses de Catalunya s'ubicaven a la província de Barcelona. Aquest percentatge supera el 90 % de les empreses més grans, amb 200 assalariats i més (91,3 %), i per a les empreses de 20 a 200 treballadors està entre el 80 % i el 90 % (81,9 % per al global d'aquestes). En sentit contrari, el percentatge està entre el 73 % i el 74 % en el cas de les empreses més petites de, com a màxim, cinc assalariats.

Segons les dades de l'*Anuari econòmic comarcal* de Caixa Catalunya de l'any 2006, el darrer any disponible, el producte interior brut (PIB) de la província de Barcelona ha tingut un creixement real del 3,6 % (3,7 % per al conjunt de Catalunya), que representa una acceleració respecte de l'any anterior, que va augmentar el 2,7 %. Per grans sectors productius, destaca l'augment del PIB de la construcció del 5,4 % (quatre dècimes per sobre de l'any anterior) i dels serveis (3,8 %, quatre dècimes menys que el 2005). D'altra banda, tant l'agricultura com la indústria han incrementat el PIB real, que han augmentat el 6,3 % i 2,7 %, respectivament; percentatges que contrasten amb les variacions negatives de l'any anterior. Si es compara amb el conjunt de Catalunya, el creixement registrat en els serveis i en la construcció ha estat idèntic, mentre que el PIB industrial ha augmentat dues dècimes menys i el del sector primari ha crescut més significativament.

4.2. Població i mercat de treball

L'any 2007, la població de la província de Barcelona ha ascendit a 5.332.513 persones (pràcticament les tres quartes parts dels residents a Catalunya), que implica un creixement del 0,4 % respecte de l'any precedent, però inferior en set dècimes a l'augment que registra Catalunya. El període 2003-2007, el nombre d'habitants de la província ha crescut a una taxa anual acumulativa de l'1,4 %, quatre dècimes menys que al conjunt de Catalunya.

Quant a les característiques d'aquesta població, i, en primer lloc, amb relació a l'edat, cal destacar que l'any 2007 el 15,3 % dels habitants tenien entre 0 i 15 anys, dues dècimes més

que el 2006 i set més que cinc anys enrere, mentre que el percentatge de població de 65 anys i de més edat s'ha situat en el 16,4 %, vuit dècimes menys que fa cinc anys. Aquest rejoveniment relatiu de la població que s'està produint a la província barcelonina s'explica, en bona mesura, per l'arribada d'immigrants en edat de treballar i formar família. L'any 2007, el 12,6 % de la població de la província de Barcelona era de nacionalitat no espanyola, quatre dècimes més que l'any precedent, encara que gairebé un punt per sota de la dada corresponent al conjunt de Catalunya. Els darrers últims cinc anys, aquesta proporció d'immigrants a la província barcelonina s'ha multiplicat per 1,5. La major part dels immigrants provenen del continent americà (43,1 %), d'Europa (23,4 %), de l'Àfrica (22,4 %) i de l'Àsia (10,9 %). Per països, destaca el Marroc (17,5 %) i l'Equador (10,9 %), seguits de Bolívia (6,5 %), Colòmbia i Itàlia (4,5 % en ambdós), i el Perú i la Xina (4,1 %, respectivament).

Segons les dades de l'enquesta de població activa (EPA) de l'INE de l'any 2007, s'observa un cert alentiment del grau de dinamisme del mercat de treball. Així, tant el nombre d'actius com d'ocupats (mitjana dels quatre trimestres de l'any) ha crescut a la província de Barcelona el 2,4 %, taxa que és inferior a la de l'any precedent (el 3,2 % per als actius i el 3,6 % per als ocupats). El nombre d'aturats estimats, d'altra banda, ha augmentat l'1,3 %, que contrasta amb el descens de l'1,2 % del 2006. En créixer el nombre d'actius més que el de la població potencialment activa (de 16 anys i més), que ho ha fet a un ritme de l'1,6 %, la taxa d'activitat ha augmentat i s'ha incrementat del 62 % el 2006 al 62,5 % el 2007, mig punt més, quan del 2005 al 2006 havia augmentat un punt percentual. La magnitud de l'augment de la taxa d'ocupació ha estat idèntica, de cinc dècimes, i ha augmentat del 57,8 % del 2006 al 58,3 % del 2007 (també un increment inferior que l'any anterior, que va ser d'un punt i una dècima). Finalment, la taxa d'atur s'ha mantingut molt estable i ha disminuït del 6,7 % del 2006 al 6,6 % del 2007 (quatre dècimes menys que l'any 2005).

Els afiliats al règim general de la Seguretat Social (considerats conjuntament amb el règim especial de la mineria) més els afiliats al règim especial dels treballadors autònoms, han augmentat l'any 2007 a la província de Barcelona l'1,8 % respecte de l'any precedent (dades de 31 de desembre), tres dècimes per sota del valor corresponent al conjunt de Catalunya. La taxa de creixement per a aquest 2007 és la més baixa des del començament de la dècada i aprofundeix el procés de desacceleració econòmica que ja s'apuntava l'any 2006 (augments del 4,1 % el 2005 i del 2,8 % el 2006). El nombre de comptes de cotització al règim general de la Seguretat Social ha tingut una evolució similar. Efectivament, el creixement del 2007 a la província de Barcelona ha estat del 0,4 % (0,9 % a Catalunya), mig punt per sota de la dada corresponent al 2006 i molt lluny de l'increment del 4,6 % del 2005. A més, tal com passava en el cas dels afiliats, aquesta taxa del 0,4 % del 2007 és la més reduïda des del 2001.

Per grans sectors productius, destaca, d'una banda, el fre del creixement dels ocupats en la construcció i, en menor mesura, en els serveis i, de l'altra, la reducció del ritme de decreixement del nombre de treballadors a la indústria. Així, el nombre d'ocupats en la construcció només ha crescut l'1,2 % el 2007, davant els augments del 10,6 % del 2005 i del 5,6 % del 2006, en un context de desacceleració del sector immobiliari. En el cas dels serveis, aquesta reducció del creixement del volum d'ocupats ha estat menys intensa; l'increment del 2,6 % del nombre de treballadors el 2007 davant el 4 % del 2006 i el 5,3 % del 2005. Per contra, la indústria ha reduït molt el descens del nombre de treballadors (el 0,8 % l'any 2007, davant del 2,9 % del 2006), encara que la situació empitjora si es compara amb el conjunt de Catalunya, on s'ha registrat una variació positiva del 0,6 %. D'altra banda, el nombre d'ocupats a l'agricultura ha augmentat el 9,5 %.

Dins de les manufactures, els diversos subsectors es poden classificar segons el grau de desenvolupament tecnològic en manufactures avançades, intermèdies i tradicionals. L'any 2007, a la província de Barcelona, hi ha hagut descensos dels afiliats en dues de les tres agrupacions esmentades. El decreixement ha estat de l'1,1 % en les avançades i de l'1,8 % en les tradicionals, inferiors en

ambdós casos a les taxes de variació negatives del 2006. En les indústries intermèdies s'ha incrementat el nombre d'ocupats l'1,3 %, percentatge que contrasta amb el descens del 2,6 % de l'any precedent. En el cas dels serveis, també es poden classificar els diversos subsectors o bé en serveis basats en el coneixement, més desenvolupats etimològicament i associats a les noves tecnologies de la informació i la comunicació, o bé en serveis tradicionals, amb un component tècnic inferior. L'any 2007, la província de Barcelona ha incrementat el nombre d'ocupats en els serveis avançats (6,4 %, molt similar a la dada corresponent als dos anys precedents) per comparació a la resta de serveis, en què, de fet, s'ha concentrat la desacceleració del ritme d'afiliacions. Així, al final de l'any 2007 només hi havia 1.690 treballadors més en aquests sectors que en la mateixa data del 2006 (un 0,2 % més, davant del creixement del 4,5 % del 2005 i del 2,7 % del 2006).

Per subsectors industrials específics, i segons els quatre subsectors més importants en l'ocupació total provincial (cadascun dels quals per sobre dels 40.000 treballadors), la variació d'ocupats el 2007 ha estat negativa per als productes metàl·lics (–1,8 %) i per als vehicles de motor (–0,7 %), percentatge que contrasta amb els ascensos que registra el conjunt de Catalunya. I, en canvi, l'evolució ha estat positiva per a la indústria de productes alimentaris i per a la química (4,7 % i 0,8 %, respectivament). En el cas dels serveis i novament, segons els subsectors més importants des del punt de vista de l'ocupació a la província de Barcelona, cal destacar la variació positiva dels ocupats del sector d'altres activitats empresarials (1,5 %) i, sobretot, de la sanitat i dels serveis socials (14,6 %), mentre que, al comerç, el volum de treballadors s'ha mantingut bastant estable. Com a punt negatiu, podríem citar els descensos d'afiliats en els subsectors d'assegurances i plans de pensions i en les activitats immobiliàries, cosa lògica atesa la clara desacceleració de la construcció de l'any 2007.

La mitjana anual dels aturats registrats a la província de Barcelona l'any 2007 ha descendit el 2,3 %, tres dècimes més que el 2006 i sis més que la dada corresponent a Catalunya. No obstant això, l'evolució de la xifra d'atur ha anat empitjorant a mesura que anava avançant l'any, de tal manera que si es pren la variació dels aturats registrats entre el desembre del 2006 i el desembre del 2007 es registraria un increment de l'1,1 % a la província de Barcelona (vuit dècimes inferior a la dada corresponent a Catalunya). Per col·lectius específics, la mitjana d'aturats registrats ha disminuït més entre els homes que entre les dones; per edats, ha descendit sobretot entre els joves menors de 25 anys, mentre que s'ha incrementat per als de 45 anys i més; per sectors ha decrescut en la indústria, en els serveis i entre els que abans no tenien ocupació, mentre que ha augmentat en l'agricultura i en la construcció (l'1,3 %, que contrasta amb el –11,6 % del 2006); i, finalment, per nivell formatiu, ha disminuït el nombre d'aturats registrats en tots els casos, excepte per a aquells sense estudis o amb estudis primaris. El 10,7 % dels aturats registrats eren immigrants, percentatge que supera el 25 % en el cas de considerar l'agricultura, la construcció i les persones sense estudis o amb estudis primaris incomplets. L'atur entre els immigrants ha descendit pràcticament en la mateixa mesura que entre els nacionals, a diferència de Catalunya (–2,1 % per als immigrants i –1,6 % per als nacionals).

A la província de Barcelona l'any 2007, en valors absoluts el nombre de contractes de treball subscrits ha disminuït de 7.277, que implica un descens del 0,3 %, molt similar al conjunt de Catalunya i que contrasta amb l'ascens del 7,3 % del 2006. Per nacionalitat, la contractació ha augmentat per als immigrants i ha disminuït per als nacionals (10 % i –3,7 %, respectivament). Per sexes, la contractació ha descendit entre els homes i ha pujat entre les dones. Per edat, la reducció del volum de contractes laborals ha perjudicat sobretot els joves de menys de 25 anys i, per nivell formatiu, els tècnics, els professionals superiors i també els qui tenen educació general. Finalment, per sectors productius, la contractació ha augmentat a l'agricultura, s'ha mantingut molt estable en els serveis i ha disminuït en la indústria i en la construcció. En aquest darrer cas, la disminució ha estat de l'1,4 %, que contrasta amb l'ascens del 16,6 % de l'any 2006 i que coincideix amb l'increment dels aturats registrats en el sector. Per tipus de contracte, s'ha produït un descens dels temporals i un ascens dels indefinits del 3,1 %, que consolida el fortíssim creixement

del 2006 (35,9 %) per la reforma laboral[3] destinada a impulsar la contractació indefinida, mitjançant l'adjudicació de beneficis fiscals per a aquest tipus de contractes. Així, el 16,9 % dels contractes signats el 2007 han estat indefinits, percentatge que és quatre punts superior al que hi havia el 2005, abans d'aquesta reforma. El 27,1 % dels contractes s'han fet a immigrants i s'ha superat el 50 % en la contractació agrícola, en la construcció i entre aquells que no tenen estudis o tenen estudis primaris incomplets. El pes de la contractació indefinida en els immigrants és relativament inferior, si es compara amb la dels nacionals (el 14 %, davant del 18 %, respectivament).

3 Reial decret llei 5/2006, de 9 de juny, per a la millora del creixement i de l'ocupació, en vigor des de l'1 de juliol de 2006.

La població estrangera a la província de Barcelona

Cristina Guisande Allende
Institut d'Estadística de Catalunya

La història recent de la demografia catalana, caracteritzada per un creixement vegetatiu molt feble com a resultat dels nivells molt baixos de fecunditat i de mortalitat, s'ha vist afectada per l'increment notable del saldo migratori. Aquests fluxos migratoris positius són quantitativament febles en els d'origen interior, i molt significatius en el cas dels d'exterior.

La immigració internacional ha deixat d'ocupar un lloc marginal en la dinàmica demogràfica catalana per convertir-se en l'esdeveniment més important. Mai en la història recent aquest fenomen no ha estat clau en el creixement demogràfic del país, amb fluxos d'intensitat comparables als procedents de la resta d'Espanya dels anys seixanta i setanta.

El coneixement exacte d'aquests corrents migratoris no està exempt d'alguna dificultat, causada especialment per la complexitat conceptual del mateix fenomen i per la manera de comptabilitzar-lo. La traducció operativa de la descripció d'aquest fenomen demogràfic està exposada a les dificultats pròpies de la definició dels termes que la caracteritzen (com passa per exemple amb el canvi de residència). Com és lògic, a les dificultats de la definició segueixen les de la quantificació. A més, en el cas específic de la migració internacional, els condicionants legals dificulten la comptabilització i provoquen estimacions parcials del nombre d'immigrants.

El criteri de nacionalitat és l'utilitzat més sovint als països europeus com a mesura *aproximada* de la immigració estrangera, tot i saber les limitacions que presenta, ja que no tots els estrangers han migrat; i queden fora d'aquest recompte els naturalitzats que també han estat immigrants.

De la mateixa manera, la principal dificultat estadística prové de l'alta proporció de població estrangera que no està registrada, i que no són només les persones indocumentades procedents, majoritàriament, de països del tercer món, sinó també els estrangers de la Unió Europea que resideixen al país sense empadronar-se. Malgrat les limitacions assenyalades, la població estrangera es converteix en una de les dades més fiables per aproximar-nos al fenomen migratori; tot i que cal sempre tenir en compte que són estocs d'estrangers i no fluxos migratoris, i que les característiques o atributs de la població que proporcionen es refereixen al moment en què es realitzen els recomptes, i no al moment de la migració.

El nombre d'estrangers

A Catalunya, el nombre d'estrangers inscrits al Padró d'habitants[1] ha augmentat des de l'any 2000 a un ritme molt ràpid, especialment entre el 2000 i el 2003. En el termini de sis anys, aproximadament, la població s'ha quintuplicat, dels 181.590 habitants ha passat als 913.757. En aquest creixement han incidit, d'una banda, els processos de regularització que van permetre que afloressin estrangers indocumentats, i de l'altra, la intensificació dels fluxos d'entrada. L'any 2000, la població estrangera representava el 2,9 % de la població de Catalunya; sis anys després els estrangers residents s'incrementaven fins al 12,8 % (quadre 1).

Un comportament semblant es pot observar a la demarcació de Barcelona, en què la població estrangera va augmentar notablement entre el 2000 i el 2006, però a un ritme una mica més ràpid que el del conjunt de Catalunya. En el període esmentat, es va registrar un increment del 432 %, i la població de nacionalitat estrangera va arribar als 645.737 habitants, amb una representació percentual del 12,2 %.

Una característica d'aquesta població és el canvi de composició. La diversificació dels fluxos dóna com a resultat un estoc de població més heterogènia pel que fa als orígens, actualment representada per 64 nacionalitats. Les varietats de nacionalitats presents i el seu pes relatiu s'han modificat els darrers anys. Dins de les 20 nacionalitats amb més representació a la demarcació, es constata que han variat els països d'origen d'aquesta població. La comunitat marroquina és la més nombrosa, però en termes relatius ha perdut importància, ja que si l'any 2000 la tercera part de la població estrangera era marroquina, l'any 2006 s'aproximava a la cinquena part.

També s'observa una presència creixent d'estrangers de l'Amèrica Llatina, especialment de l'Equador, Colòmbia, Bolívia i l'Argentina, que han guanyat posició en el rànquing de països representats i que han desplaçat Alemanya i França, els quals fins ara havien tingut un pes rellevant en el conjunt de la població estrangera. En general, la població europea creix a un ritme menor que la població procedent de l'Àfrica, l'Amèrica Llatina i l'Àsia. De les nacionalitats que destaquen pel creixement accelerat hi ha la romanesa, que en sis anys s'ha multiplicat per 53; la ucraïnesa, per 39, i l'equatoriana, per 35.

Distribució territorial

Una de les característiques del fenomen és la incidència territorial desigual en el país. Les desigualtats espacials en les oportunitats econòmiques, socials i culturals es troben a la base de qualsevol explicació del fenomen migratori. Tanmateix, la informació personal que els immigrants establerts en un lloc envien als parents i amics, i la seguretat i confiança que ofereix el fet d'arribar a un lloc on s'han creat vincles personals, poden estimular els moviments següents i reforçar les concentracions existents. És raonable deduir que la migració continua per inèrcia, pel fet que els migrants atrauen migrants, més enllà de les expectatives reals d'un nivell de vida millor basat en oportunitats econòmiques.

La demarcació de Barcelona concentra el 70,7 % dels residents estrangers de Catalunya. Des del punt de vista comarcal, més de les tres quartes parts dels estrangers de la província es concentren en tres comarques: el Barcelonès (52 %), el Vallès Oriental (12,1 %) i el Baix Llobregat (11,3 %). En relació amb el pes relatiu que representen en el total de la població, les comarques del Garraf, el Barcelonès i Osona superen el valor mitjà de la província, que és del 12,2 %. La zona litoral es configura com a centre d'atracció de la localització dels estrangers, com també les àrees lligades a l'activitat agrària (mapa 1).

Des d'una anàlisi dels municipis segons la dimensió, s'observa que la tendència dels estrangers és de concentrar-se en municipis de més de 50.000 habitants (75,5 %), però amb marcades diferències segons les procedències. Per exemple, els llatinoamericans i asiàtics presenten una localització accentuadament urbana, mentre que els africans mostren una distribució més equilibrada que els anteriors, amb presència significativa en els municipis de dimensió intermèdia. Com s'ha esmentat anteriorment, les causes d'aquest comportament tenen relació amb els sectors econòmics en què s'incorporen els estrangers i amb

1 L'anàlisi de les característiques de les persones de nacionalitat estrangera residents a la demarcació de Barcelona es fa d'acord amb la informació corresponent al Padró continu. que és la font que proporciona informació de la distribució per edats, sexe i nacionalitat. S'ha de tenir present que, en qualsevol cas, les xifres de població poden estar sobrevalorades, pels problemes derivats de l'actualització, la qual cosa comportaria dobles comptabilitzacions o la inclusió de persones que ja no resideixen a Catalunya. Aquesta sobreestimació de la població estrangera probablement compensa la manca d'inscripció de població amb residència irregular.

Quadre 1. Població estrangera. Període 2000-2006. (Valors absoluts i distribució percentual)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Alt Penedès							
Estrangers	1.962	3.057	4.311	5.937	7.188	9.132	10.736
% estrangers	2,53	3,84	5,21	6,88	8,04	9,78	11,09
Anoia							
Estrangers	1.085	1.781	2.825	4.493	5.755	7.180	8.662
% estrangers	1,21	1,93	2,97	4,56	5,66	6,81	7,93
Bages							
Estrangers	1.948	3.071	5.219	7.706	9.670	12.244	14.379
% estrangers	1,27	1,98	3,31	4,77	5,86	7,24	8,30
Baix Llobregat							
Estrangers	16.501	22.768	33.166	45.786	53.151	64.897	72.851
% estrangers	2,43	3,29	4,67	6,27	7,17	8,56	9,49
Barcelonès							
Estrangers	58.020	92.847	145.028	217.267	253.848	303.515	338.497
% estrangers	2,77	4,41	6,81	9,91	11,57	13,70	15,20
Berguedà							
Estrangers	459	690	1.269	1.857	2.080	2.553	2.905
% estrangers	1,21	1,82	3,31	4,79	5,33	6,46	7,29
Garraf							
Estrangers	4.053	5.323	7.512	10.325	12.414	15.503	18.101
% estrangers	3,92	4,97	6,72	8,79	10,16	12,12	13,60
Maresme							
Estrangers	13.370	17.330	23.007	29.209	33.006	39.767	45.514
% estrangers	3,87	4,87	6,27	7,74	8,54	9,98	11,12
Osona							
Estrangers	4.909	6.868	9.341	11.797	13.591	16.256	18.375
% estrangers	3,91	5,36	7,11	8,76	9,90	11,53	12,72
Vallès Oriental							
Estrangers	12.242	18.143	28.625	42.543	52.507	66.358	78.346
% estrangers	1,71	2,48	3,81	5,50	6,64	8,14	9,37
Vallès Occidental							
Estrangers	6.819	10.354	15.573	21.516	25.992	31.868	37.323
% estrangers	2,20	3,25	4,72	6,32	7,41	8,82	10,05
Província de Barcelona							
Estrangers	121.375	182.242	275.892	398.459	469.236	569.305	645.737
% estrangers	2,56	3,79	5,62	7,89	9,17	10,89	12,16
Catalunya							
Estrangers	181.590	257.320	382.020	543.008	642.846	798.904	913.757
% estrangers	2,90	4,05	5,87	8,10	9,44	11,42	12,81

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu

els efectes de les xarxes migratòries, que generen una concentració de la població estrangera per comunitats d'origen. De tota manera, el patró d'assentament dels estrangers no modifica el de la població nativa.

El perfil demogràfic

Per al conjunt de la població estrangera, l'estructura per edats correspon a una població jove, amb una proporció alta de població en edat activa i una lleugera asimetria de sexes, a favor dels homes. La distribució dels estrangers segons les edats és una corba unimodal amb el màxim als 30 anys. La freqüència disminueix ràpidament després dels 40 anys, i va perdent importància numèrica més enllà dels 50 anys. La composició per grans grups d'edats presenta valors superiors als de la població catalana en conjunt. A les edats joves i actives, especialment entre 15 i 44 anys, es concentra el 71 % de la població estrangera, mentre que el percentatge de gent gran és poc significatiu. Aquest perfil correspon als estadis inicials del cicle migratori, però l'increment dels menors de 15 anys és un senyal d'una transició cap a estadis més avançats del cicle migratori, quan comença a arribar la resta de familiars en el procés de reagrupament. També s'ha de tenir en compte que, com que els fluxos no han cessat, s'estan superposant diferents estadis del cicle migratori.

La totalitat de la població estrangera engloba situacions molt diferents segons l'origen dels estrangers. Així, l'estructura per edats de la població procedent de la UE és més envellida; en canvi, la del continent africà destaca per una composició per edats extremadament jove i per un desequilibri entre els sexes molt marcat, amb un índex de masculinitat molt elevat. La població procedent de l'Amèrica Llatina presenta una asimetria contrària a l'anterior: les dones superen els homes i concentren la població en edats actives. La composició per edats de l'Àsia és, majoritàriament, masculina, i és una migració laboral d'adults joves.

Els efectes demogràfics

Les migracions incideixen de manera directa en el creixement de la població, però també afecten l'estructura per edats, el nombre de naixements i el de defuncions. En un creixement tan exigu com el que ha caracteritzat la societat catalana fins fa poc, producte d'un creixement vegetatiu baix i uns fluxos migratoris amb la resta d'Espanya escassos, l'augment de la població estrangera s'ha convertit en el

Mapa 1. Distribució percentual de la població estrangera de les comarques de Barcelona. Any 2006

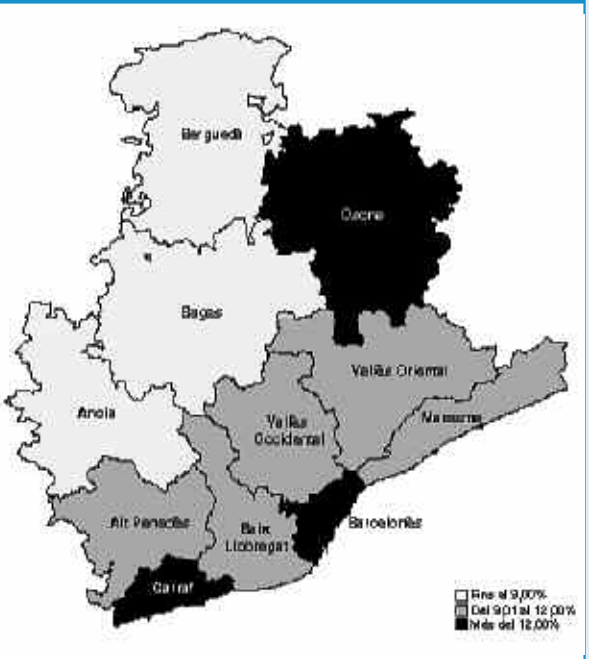

Font: Institut d'Estadística de Catalunya Padró continu

motor de l'increment de la població catalana. Segons les dades més recents de la demarcació de Barcelona, més del 77 % del creixement de la població és fruit de l'aportació de les migracions.

Les conseqüències rejovenidores es reflecteixen en la piràmide de població, amb efectius més nombrosos a edats joves i adultes joves. Des del punt de vista de l'estoc d'estrangers, el seu efecte en l'estructura per edat es pot avaluar a partir del seu pes relatiu per grups d'edats. A grans trets, es constata que el 19 % dels efectius del grup d'edats comprès entre els 15 i 44 anys són estrangers, i que en els menors de 15 anys l'aportació estrangera és del 13 %. Entre els 45 i 64 anys el pes dels efectius és més baix (6 %), i poc significatiu a les edats avançades (1,6 %) (gràfic 1).

També de manera indirecta, els estrangers afecten la base de la piràmide a partir dels naixements. En aquest cas cal recordar que, d'acord amb l'experiència d'altres països amb percentatges elevats de població estrangera, aquestes persones poden tenir una fecunditat més alta que la del país d'acollida, i que després d'un temps adopten els comportaments reproductius de la població nativa. Tanmateix, cal considerar que la població estrangera no és un tot homogeni i té calendaris i nivells de fecunditat diferents, segons les diverses nacionalitats. A més, la dinàmica interna d'aquestes poblacions es pot modificar amb els canvis en la intensitat dels fluxos i, com a conseqüència, canviaria l'estructura per edats.

Paral·lelament al lleuger repunt de la fecunditat catalana, s'ha incrementat la de la població estrangera, que en sis anys ha quadruplicat el nombre de naixements de mares estrangeres a la demarcació de Barcelona: l'any 2006 representen el 21 % del total de naixements. Finalment, en aquest mateix any el nombre de matrimonis mixtos s'ha incrementat fins a representar el 15 % del total de matrimonis, mentre que en els formats per ambdós cònjuges estrangers la representació relativa és del 5 %.

Gràfic 1. Estructura de la població a la província de Barcelona. Any 2006

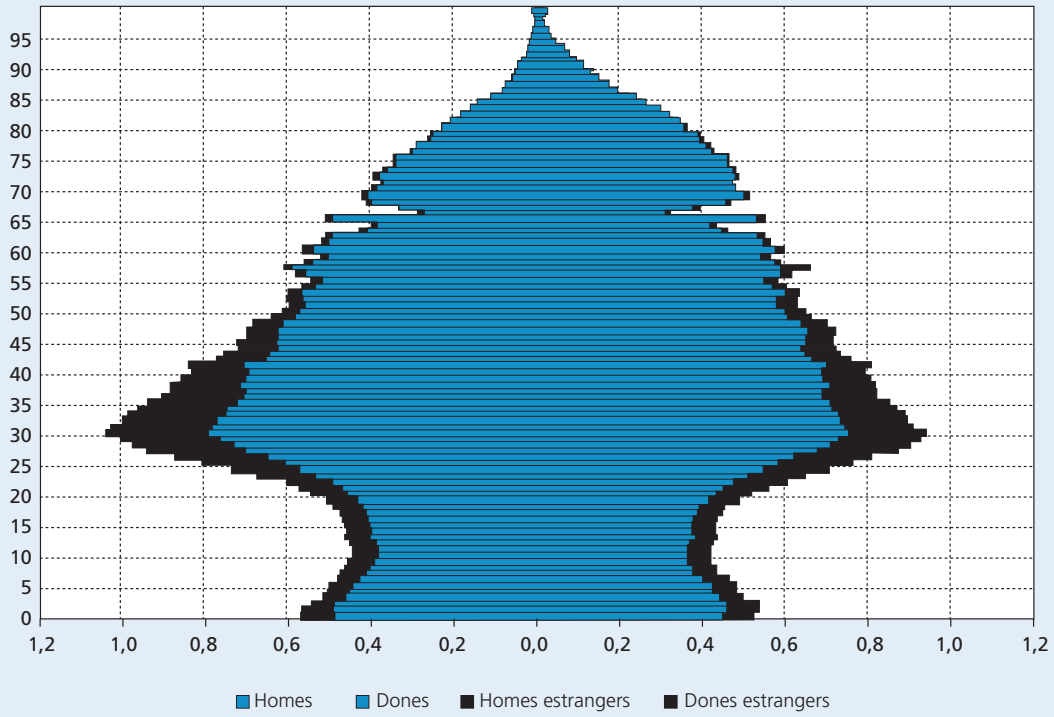

Font: Institut d'Estadística de Catalunya. Padró continu

Determinants de la despesa pública de capital dels municipis de la província de Barcelona[1]

Albert Solé Ollé, Pilar Sorribas Navarro
Institut d'Economia de Barcelona
Universitat de Barcelona

Els primers ajuntaments democràtics van heretar un dèficit d'infraestructures públiques important. A títol d'exemple, molts municipis tenien molts carrers pendents de pavimentar. Per aquest motiu, durant els primers 20 anys de democràcia els governs locals van realitzar, en general, importants esforços inversors per dotar els municipis de les infraestructures públiques necessàries. A la meitat de la dècada dels noranta un gran nombre de municipis ja havien cobert aquests dèficits i disposaven d'infraestructures adequades a les necessitats de la seva realitat econòmica i social. No obstant això, encara quedaven municipis amb necessitats de despesa en inversió no cobertes.

Al final de la dècada dels noranta es van iniciar un seguit de fenòmens socials, econòmics i de localització que van modificar la realitat. Entre aquests fets destaquen la importància de la immigració i l'atracció d'aquest col·lectiu cap als diferents municipis; l'augment de la mobilitat dels individus, que es materialitza en un creixement important del nombre de persones que resideixen en un municipi i treballen en un altre; la descentralització urbana, que es tradueix en la creació d'urbanitzacions; i la preocupació creixent pel medi ambient. Aquests canvis provoquen que l'estoc d'infraestructures aconseguit amb l'esforç inversor realitzat pels municipis no sigui adequat per a la nova realitat i, per tant, que calgui fer noves inversions.

A més, la necessitat de noves infraestructures va anar acompanyada de l'aprovació de la Llei d'estabilitat pressupostària, l'any 2001. Aquesta Llei limita taxativament la capacitat d'endeutament dels municipis, ja que estableix que aquests, com també l'Estat i les comunitats autònomes, només poden presentar un pressupost equilibrat o amb superàvit, motiu pel qual es va conèixer amb el nom de *llei de dèficit zero*. Aquesta Llei limita els recursos que els municipis disposen per finançar la inversió, ja que a partir d'aquest moment ja no la poden finançar amb deute públic.[2]

Així, d'una banda, creix la necessitat de fer despesa d'inversió i, de l'altra, es limiten els recursos disponibles dels municipis. Aquests dos fets poden tenir un impacte diferent segons el municipi. Per poder avaluar l'impacte és important estudiar els determinants de les decisions d'inversió dels municipis. Segons la bibliografia existent, els elements potencials que determinen la despesa pública de capital es poden agrupar en tres grans grups: les necessitats de despesa, els recursos disponibles i altres aspectes relacionats amb les decisions dels responsables municipals.

Les necessitats de despesa de capital dels municipis poden estar determinades pel nombre d'usuaris potencials dels serveis públics municipals, el cost del servei, el nivell competencial, factors econòmics i la dotació actual d'infraestructures i equipaments. El nombre d'usuaris potencials dels serveis està determinat pel grup o grups sociodemogràfics que utilitzen més els serveis, residents o no del municipi. El cost unitari de prestació dels serveis depèn, principalment, de l'existència d'economies d'escala. La provisió dels béns i serveis públics implica uns costos fixos i variables. Si els serveis locals són béns públics purs, és a dir, tenen un consum no rival i no excloent, aquest cost fix, per càpita, serà menor com més gran sigui la dimensió del municipi en termes per habitant, fet que succeeix en presència d'economies d'escala. Altres factors que poden condicionar el cost unitari són, d'una banda, la superfície urbana per habitant, ja que la densitat de la població i la particular distribució de la població en una determinada àrea geogràfica pot tenir un impacte notable sobre els costos de provisió dels serveis públics; i, de l'altra, el cost unitari dels factors productius emprats. El nivell competencial és una altra característica que condiciona les necessitats de despesa de capital dels municipis. L'obligació dels municipis catalans de prestar determinats béns i serveis públics varia en funció de la població. No obstant això, tenen també la potestat d'oferir un seguit de béns i serveis addicionals, fet que depèn de l'existència de demanda i dels recursos disponibles. Quant als factors econòmics, la importància i l'estructura de l'activitat econòmica del municipi pot condicionar les necessitats de despesa. És a dir, l'existència d'activitats econòmiques, i la tipologia d'aquestes, pot generar necessitat de despesa, ja que provoca un augment del nombre d'usuaris.

Els efectes de la despesa de capital romanen durant tota la vida útil de la infraestructura o equipament. Això vol dir que, en un determinat moment, un municipi disposa per poder prestar el servei de la dotació d'infraestructures i equipaments que ha acumulat en el passat. Per tant, amb un mateix volum d'usuaris i uns mateixos costos i competències un municipi que disposi d'una dotació més gran de capital necessita realitzar un volum de despesa d'inversió inferior. Les decisions d'inversió dels municipis busquen d'assolir la dotació d'equipament i infraestructures òptima, que depèn, bàsicament, de les necessitats de despesa. Aquesta dotació òptima pot variar en el temps per creixements de les necessitats de despesa, motivats, per exemple, per creixements del nombre d'usuaris. Així, la inversió en infraestructura pot dependre no només de les necessitats de despesa dels municipis a l'inici del període, sinó també del creixement de les necessitats de despesa durant aquest període.

Els recursos disponibles condicionen la capacitat de finançament de la despesa de capital que tenen els municipis. Provenen de tres fonts d'ingressos: els recursos tributaris, les transferències rebudes d'altres nivells de govern i la situació financera. Els recursos tributaris han de capturar la diferència entre la capacitat fiscal dels municipis no motivada per diferències en la pressió fiscal. Per tant, aquests s'han d'identificar considerant la base imposable dels impostos municipals. Cal esperar que, en igualtat amb la resta de factors que condicionen la decisió d'inversió, com més gran sigui el volum de recursos disponibles d'un municipi, més gran serà el volum de recursos que destinarà a inversió.

A més de les necessitats de despesa i dels recursos disponibles, hi ha un conjunt de característiques que poden condicionar les decisions d'inversió que sí que depenen de les decisions dels responsables municipals o dels votants. Dins d'aquest grup podem diferenciar dos elements diferents: les preferències dels residents del municipi i determinades característiques polítiques. El nivell de renda dels residents és la principal variable relacionada amb les preferències dels individus. L'evidència empírica mostra que, de mitjana, els municipis en què

1 Aquest treball és fruit de l'estudi «Determinants de la despesa pública local i de les necessitats de finançament d'infraestructures i equipaments locals a la província de Barcelona», elaborat per encàrrec de la Diputació de Barcelona.

2 Val a dir que aquesta Llei es va modificar l'any 2006, amb l'objectiu d'adaptar la política pressupostària al cicle econòmic amb la finalitat de suavitzar-lo. En concret, es permet que tinguin dèficit les administracions amb una taxa de creixement inferior a la taxa de variació del PIB nacional real. No obstant això, el dèficit agregat per al conjunt d'administracions no podrà superar l'1 % del PIB nacional, amb el límit del 0,05 % del PIB nacional per a les entitats locals.

els residents tenen un nivell de renda disponible més alt presenten una demanda de béns i serveis públics superior. Val a dir, però, que la renda també aproxima la capacitat fiscal del municipi. L'estructura d'edat de la població i el nivell educatiu també poden condicionar les preferències de la població. Quant a la ideologia política, pot ser que alguns partits polítics tinguin un programa de govern amb unes propostes més expansives de despesa pública que d'altres. La fortalesa del govern municipal també pot afectar les decisions d'inversió.

Per determinar quins d'aquests factors potencials determinen les decisions d'inversió dels municipis de la província de Barcelona, s'ha estimat la relació existent entre la despesa de capital per habitant mitjana realitzada pels municipis durant el mandat electoral 2000-2003 i un conjunt de variables que aproximen aquestes característiques. S'ha analitzat la despesa mitjana per mitigar la volatilitat que té aquesta tipologia de despesa. Les dades utilitzades provenen dels pressupostos liquidats de 156 municipis de la província de Barcelona. Els resultats obtinguts es poden resumir en l'expressió següent, en què totes les variables estan relativitzades respecte de la població:[3]

Despesa de capital = 38.799 (*1/població*) +
(3,56)***
+ 6,8 (*creixement de la població + creixement de les unitats urbanes*) +
(4,67)***
+ 4,2 (*creixement dels ocupats*) +
(1,83)*
+ 0,241 (*capacitat fiscal*) +
(3,14)***
+ 0,947 (*transferències de capital*)
(7,38)***
– 0,222 (*deute*)
(–2,81)***

Aquests resultats mostren que les decisions d'inversió dels municipis de la província de Barcelona estan motivades pel cost unitari de prestació dels serveis, el creixement del nombre d'usuaris, la capacitat fiscal, les transferències de capital rebudes i el deute públic del municipi. Aquestes característiques expliquen el 85,7 % de les diferències observades en la despesa de capital dels municipis.

En concret, l'anàlisi empírica evidencia l'existència d'economies d'escala que motiven que el cost de prestació sigui més gran a mesura que disminueix la dimensió del municipi en termes de població. Aquesta característica es captura a l'anàlisi aplicada amb la inversa de la població. El coeficient estimat implica que per a dos municipis, l'un amb 1.500 habitants i l'altre amb 4.000 habitants, el cost fix de les infraestructures és de 28,67 € i 9,69 € per càpita, respectivament. Un segon factor que determina les necessitats de despesa de capital és el creixement del nombre d'usuaris, característica aproximada pel creixement, només positiu, de la població, del nombre d'unitats urbanes, que captura els usuaris no residents al municipi, i dels ocupats durant el quinquenni anterior. En concret, els resultats mostren que un creixement de la població i del nombre d'unitats urbanes durant el quinquenni anterior de l'1 % genera un increment de la despesa de capital de 6,8 €/hab.; i un creixement de l'1 % de la població ocupada implica una despesa de capital addicional de 4,2 €/hab. Quant a la resta de factors enumerats com a potencials determinants de les necessitats de despesa, no se n'obté cap evidència empírica favorable.

Els recursos disponibles que condicionen la despesa de capital realitzada pels municipis són: la capacitat fiscal, les transferències de capital rebudes i el deute públic. En concret, a partir dels resultats obtinguts es pot afirmar que un increment de les transferències de capital per càpita rebudes per un municipi de 100 € fa que, de mitjana, aquest municipi incrementi la despesa de capital en 94,7 €/hab. Un augment de la capacitat fiscal de 100 €/hab. d'un municipi provoca que, de mitjana, aquest augmenti la despesa de capital en 24,1 €/hab. Un increment del deute públic de 100 €/càpita fa que el municipi redueixi la despesa de capital en 22,2 €/hab. No s'observa que les transferències corrents tinguin cap efecte sobre la despesa de capital realitzada pels municipis.

Respecte a l'efecte del creixement del nombre d'usuaris, és important matisar que el creixement de la població, les unitats urbanes i els ocupats no només incrementen les necessitats de despesa sinó que també generen recursos addicionals. En concret, si estimem la relació existent entre la capacitat fiscal mitjana dels municipis, calculada com la suma del valor mitjà de la capacitat fiscal en l'IBI, l'IAE, l'IVTM, l'ICO i l'IIVTNU durant el període 2000-2003, i la suma del creixement de població i d'unitats urbanes i el creixement d'ocupats, els resultats obtinguts són els següents:

Capacitat fiscal = 2,35 *(creixement de la població + creixement de les unitats urbanes)*
(2,41)**
+ 6,28 (*creixement dels ocupats*) +
(4,32)***
+ 260,80
(10,71)***

Els resultats assenyalen que un creixement de la població i del nombre d'unitats urbanes de l'1 % genera una capacitat fiscal addicional de 2,35 €/hab., i que un creixement de l'1 % de l'ocupació implica un augment de la capacitat fiscal de 6,28 €/hab. Així, el creixement de l'1 % de la població i del nombre d'unitats urbanes genera unes necessitats de despesa de capital addicional de 6,28 €/hab., i uns recursos addicionals de 2,35 €/hab. Per tant, les necessitats de despesa de capital no cobertes amb la capacitat fiscal addicional que generen és de 3,91 €/hab. (6,26-2,35). En el cas del creixement de l'ocupació, la capacitat fiscal addicional que genera per habitant és superior a les necessitats de despesa de capital (6,28 *v.* 3,93).

Cal esmentar que, a partir de l'anàlisi aplicada realitzada, es pot afirmar que les característiques polítiques dels municipis, aproximades per la ideologia política i pel fet de ser majoria o coalició, no condicionen la despesa de capital per habitant realitzada.

En el quadre 1 es resumeixen els determinants de la despesa de capital realitzada pels municipis. S'indiquen els efectes que tenen si, en igualtat de condicions amb la resta de característiques, augmenten la despesa de capital realitzada (+) o la disminueixen (–). També hi ha una descripció de les variables utilitzades en l'anàlisi empírica per aproximar aquestes característiques, i la font de les dades.

Com a conclusió, podem afirmar que les decisions d'inversió dels municipis estan motivades per les necessitats de despesa i els recursos disponibles. Els municipis amb menys població fan una despesa de capital per habitant superior, per l'existència d'economies d'escala. El creixement del nombre d'usuaris és un altre factor que fa que els municipis tinguin més necessitats de despesa de capital. Quant als recursos disponibles, els municipis que reben més transferències de capital per càpita i els que tenen una capacitat fiscal més elevada són els que fan més despesa de capital. Per contra, els que tenen un nivell de deute públic més alt són els que fan un volum de despesa menor de capital per habitant.

El creixement del nombre d'usuaris de béns i serveis públics locals comporta tant un creixement de les necessitats de despesa com dels recursos impositius disponibles. Aquests dos efectes es poden compensar en alguns municipis, és a dir, les necessitats de despesa addi-

3 En el coeficient estimat per a cadascuna de les variables figura la *t-student*, estadístic que contrasta la significació d'aquests paràmetres.

Quadre 1. Determinants de la despesa de capital dels municipis (2000-2003)		
Variable	**Efecte**	**Definició**
Despesa de capital		Mitjana de les obligacions reconegudes en la despesa de capital (capítol VI + capítol VIII del pressupost liquidat de despesa) per habitant durant el període 2000-2003 per al municipi i en la funció de despesa f. (Font: SIEM)
NECESSITATS DE DESPESA		
Economies d'escala	–	1/ Població, en què població són els residents al municipi i l'any 2000. (Font: INE)
Creixement de la població	+	Creixement positiu de la població resident del municipi i de 1994 a 1999 dividit per la població del municipi l'any 2000. En cas que la població decreixi, el valor d'aquesta variable és 0. (Font: INE)
Creixement de les unitats urbanes	+	Creixement positiu del nombre d'unitats urbanes al municipi i de 1994 a 1999 dividit per la població del municipi de l'any 2000. (Font: Cadastre)
Creixement dels ocupats	+	Creixement positiu de la població ocupada resident al municipi i de 1994 a 1999 dividit per la població resident del municipi l'any 2000. (Font: INE)
RECURSOS DISPONIBLES		
Capacitat fiscal	+	Capacitat fiscal del municipi i en l'IBI, l'IAE, l'IVEH, l'ICO i l'IIVTNU (base imposable x tipus mitjà dels municipis de mostra). (Font: SIEM)
Transferències de capital	+	Mitjana dels drets reconeguts per transferències de capital (capítol VII del pressupost liquidat d'ingressos) per habitant del municipi i durant el període 2000-2003. (Font: SIEM)
Deute	–	Deute viu del municipi i l'any 2000 dividit per la població del municipi.

cionals que generen els nous usuaris es poden finançar amb el creixement en la capacitat fiscal que aquests generen. Per contra, en altres municipis necessitaran finançament addicional per cobrir les noves necessitats de despesa. En el mateix tram competencial, hi ha municipis amb capacitat fiscal molt diferent, fet que implica que la capacitat inversora sigui significativament distinta. Aquesta diferència s'agreuja quan els municipis no poden fer ús del deute públic, ja que en aquest cas els municipis amb capacitat fiscal relativament baixa difícilment generaran estalvi corrent per finançar les noves necessitats d'inversió. Una possible solució a aquest fet seria introduir algun element anivellador de la capacitat fiscal en els criteris de distribució dels diferents programes de transferències existents. És a dir, que aquestes es distribuïssin no només tenint en compte les necessitats de despesa sinó també la capacitat fiscal.

La qualitat de vida a la província de Barcelona. Una anàlisi comarcal 1991-2004

Manuel Artís; Vicente Royuela; Jordi Suriñach; Esther Vayá
Grup de Recerca AQR-IREA. Universitat de Barcelona

En aquest escrit es presenten alguns dels resultats principals que s'han obtingut en l'àmbit comarcal a partir d'un treball més extens que ha realitzat el grup de recerca AQR-IREA per a la Diputació de Barcelona.[1] L'objectiu és conèixer la qualitat de vida de la província de Barcelona l'any 2004 i saber quina ha estat la seva evolució des del 1991. Concretament, s'ha elaborat un sistema d'indicadors que permet conèixer com han evolucionat les diferents dimensions que hi ha al darrere del concepte *qualitat de vida*.

La metodologia que s'ha utilitzat per elaborar l'índex sintètic de qualitat de vida (ISQV) es va desenvolupar als Estats Units en el treball de Liu[2] (1978). La idea és obtenir un índex sintètic a partir de diferents índexs intermedis, els quals han estat calculats, igualment, com l'agregació ponderada d'indicadors parcials i de base. La informació s'agrega a partir d'una estructura de ponderacions pressuposada, la qual ha de recollir les diferents vessants de la qualitat de vida que es volen mesurar. En el cas de l'ISQV que s'ha confeccionat, aquesta estructura es basa en una definició de la qualitat de vida estructurada en tres components principals, que són els següents:

- *Capacitat de progrés individual* (CPI): mesura les característiques dels individus. Aquestes característiques individuals són el primer condicionant de la qualitat de vida d'una persona, independentment del que succeeix al seu voltant. Les variables que recullen aquest concepte són, entre d'altres, la renda i el nivell d'activitat, les posicions al mercat de treball, el nivell educatiu, la salut i les possibilitats de mobilitat.
- *Índex d'equilibri social* (IES): aproxima les desigualtats que hi ha en una col·lectivitat. Aquest component extern es basa, sobretot, en la relació que tenen els individus d'un municipi entre si, i respecte a altres municipis: igualtat per sexe, en termes de migracions, en l'accés a l'habitatge, en la mobilitat i en l'atenció a la gent gran.
- *Condicions de vida de la comunitat* (CVC): recull els conceptes que defineixen les condicions de vida en què viu la col·lectivitat, és a dir, les infraestructures que milloren les condicions de vida de la comunitat: característiques dels habitatges del municipi, del transport públic, de les facilitats educatives i sanitàries, del medi ambient, de la cultura i, fins i tot, de la posició financera de l'ajuntament.

L'estructura final de l'índex queda recollida de manera sintètica a la taula següent:

I.1. L'ISQV en l'àmbit comarcal

El quadre 1 mostra, per cada comarca, el valor de l'ISQV els anys 1991 i 2004, i les seves taxes de creixement. D'altra banda, la taula 2 presenta una agrupació de les comarques segons el comportament observat en l'ISQV al llarg del període 1991-2004.

Les principals conclusions que es deriven dels resultats, són les següents:

En primer lloc, Osona, l'Alt Penedès i el Vallès Oriental han estat les comarques que han mostrat els valors més elevats de l'IQSV

ISQV = α_1 CPI + α_2 IES + α_3 CVC

CPI = capacitat de progrés individual
- CPI = β_1 Iriq + β_2 CM + β_3 DCI + β_4 IMot + β_5 Idem
- Iriq = índex de riquesa
- CM = capacitat de mantenir-se
- DCI = desenvolupament de la capacitat individual
- IMot = índex de motorització
- Idem = índex demogràfic

IES = índex d'equilibri social
- IES = γ_1 IDAH + γ_2 IMigr + γ_3 IIS + γ_4 IMO + γ_5 ICong + γ_6 ISSTE
- IDAH: índex d'accés a l'habitatge
- IMigr: índex de migracions
- IIS: índex d'igualtat per sexes
- IMO: índex de mobilitat obligada
- ICong: índex de congestió
- ISSTE: índex de serveis socials i tercera edat

CVC = condicions de vida de la comunitat
- CVC = δ_1 ICH + δ_2 ITP + δ_3 IFE + δ_4 IFS + δ_5 IMAiC + δ_6 ISCiCM + δ_7 ISFA
- ICH: característiques dels habitatges
- ITP: índex de transport públic
- IFE: índex de facilitats educatives
- IFS: índex de facilitats sanitàries
- IMAiC: índex de medi ambient i clima
- ISCiCM: índex de serveis culturals i comunicacions municipals
- ISFA: índex de la situació financera de l'ajuntament

Quadre 1. Valors comarcals de l'ISQV i de la seva taxa de creixement

Comarques	ISQV, 1991	ISQV, 2004	Taxa de creixement ISQV, 1991-2004
Alt Penedès	104,1	104,6	22,2 %
Anoia	98,1	99,5	24,0 %
Bages	94,5	101,4	28,2 %
Baix Llobregat	96,7	95,7	19,7 %
Barcelonès	102,4	101,4	17,9 %
Berguedà	99,4	101,2	19,9 %
Garraf	97,8	93,3	16,3 %
Maresme	98,4	98,2	18,4 %
Osona	107,2	106,8	19,9 %
Vallès Occidental	96,1	98,9	24,5 %
Vallès Oriental	98,7	102,5	24,4 %
Mitjana provincial	*100*	*100*	*19,9%*

Font: Artís, Suriñach, Royuela i Vayá (2007)

1 Per a més detall, vegeu Artís, M.; Suriñach, J.; Royuela, V., i Vayá, E. (2007): *La qualitat de vida en l'àmbit local. El cas de la província de Barcelona el període 1991-2004.* Grup de Recerca AQR-IREA. Universitat de Barcelona. Diputació de Barcelona (Servei de promoció econòmica i ocupació).
En l'informe esmentat es presenten els resultats no sols en l'àmbit comarcal, sinó també per sistemes i subsistemes urbans i en l'àmbit municipal.
2 Liu, B. (1978): "Variations in social quality of life indicators in medium metropolitan areas", *American Journal of Economics and Sociology*, 37 (3), p. 241-260.

l'any 2004 (tots ells superiors a la mitjana provincial). Addicionalment, el Bages, el Barcelonès i el Berguedà han mostrat un nivell de benestar comparativament superior a la mitjana de la província de Barcelona. En canvi, els valors més baixos de l'ISQV s'han concentrat, el 2004, a les comarques del Garraf, del Baix Llobregat i del Maresme. Alhora, l'Anoia i el Vallès Occidental presenten valors inferiors a la mitjana provincial.

En segon lloc, les taxes de creixement més elevades de l'ISQV entre els anys 1991 i 2004 s'han registrat a les comarques del Bages, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental i l'Anoia. En el cas del Bages, aquesta evolució tan positiva de l'índex li ha permès millorar de forma molt notable la situació relativa al final del període. Les menors taxes de creixement s'han registrat al Garraf, al Barcelonès i al Maresme. Aquest resultat ha portat, en el cas de la comarca del Garraf, a ampliar de forma notable la seva distància respecte a la mitjana provincial. Totes les comarques, però, han registrat taxes de creixement de l'ISQV positives, fet que evidencia que els seus habitants han millorat el nivell de benestar global el 2004 respecte a l'any 1991.

Quadre 2. Agrupació de les comarques segons el comportament observat en l'ISQV al llarg del període 1991-2004

Comarques amb valors estables de l'ISQV al llarg del període		
Valor de l'ISQV per sobre de la mitjana	**Valor de l'ISQV al voltant de la mitjana**	**Valor de l'ISQV per sota de la mitjana**
Alt Penedès, Barcelonès, Osona	Berguedà	Anoia, Baix Llobregat, Maresme, Vallès Occidental
Comarques que han sofert canvis significatius en les seves situacions relatives		
Millora		**Empitjorament**
Bages, Vallès Oriental		Garraf

Font: Artís, Suriñach, Royuela i Vayá (2007)

I.2. Components i subcomponents de l'ISQV en l'àmbit comarcal

El quadre 3 presenta els resultats per als tres components de l'ISQV (CPI, IES, CVC) per als anys 1991 i 2004 i les seves taxes de creixement acumulades.

En aquesta taula s'observa que, pel que fa al component de CPI, cal destacar que l'any 2004 han estat les comarques del Berguedà, l'Anoia i el Bages, juntament amb el Garraf, el Baix Llobregat i el Maresme, les que han estat en pitjor situació relativa respecte a la mitjana provincial (el Berguedà mostra el valor més petit). A l'Alt Penedès (valor més elevat), el Vallès Oriental, el Vallès Occidental, el Barcelonès i Osona ha succeït el contrari. Quant a les taxes de creixement, les més elevades s'han registrat a les comarques del Berguedà (si bé aquesta no ha estat suficient com per abandonar la darrera posició en el ànquing que mostrava l'any 1991), el Bages i l'Alt Penedès (augment que li ha permès avançar posicions i situar-se en primer lloc al final del període). Les menors taxes s'han donat al Garraf, Osona i el Barcelonès (que ha perdut la primera posició que ocupava l'any 1991).

Respecte al component d'IES, s'observa que únicament les comarques del Barcelonès i del Baix Llobregat han mostrat uns valors inferiors a la mitjana provincial l'any 2004. Les comarques d'interior d'Osona, el Berguedà, l'Alt Penedès i el Bages es revelen com les millor posicionades. Les taxes de creixement més elevades entre el 1991 i el 2004 s'han registrat al Vallès Occidental, l'Alt Penedès (que ha avançat clarament posicions al final del període) i el Vallès Oriental. En el cas de les comarques del Berguedà, del Maresme (que ha perdut la tercera millor posició de l'any 1991) i el Barcelonès s'ha donat la situació contrària.

Pel que fa al component de CVC s'observa que l'any 2004, tan sols el Barcelonès i les comarques d'interior d'Osona i el Berguedà han mostrat una situació comparativament millor a la mitjana de la província. Els valors més petits del component han aparegut a les comarques del litoral (el Garraf, el Maresme i el Baix Llobregat) i al Vallès Occidental. Aquest darrer resultat podria estar reflectint que a aquestes comarques no s'ha compensat l'increment de població registrat al llarg d'aquest període amb una dotació suficient de serveis i infraestructures. Les taxes de creixement (1991-2004) més elevades s'han donat al Bages, l'Anoia, el Berguedà i el Vallès Oriental, fet que els ha permès reduir les distàncies inicials que els separaven de la mitjana provincial l'any inicial (especialment en el cas del Vallès Oriental). Ben al contrari, l'Alt Penedès, el Garraf i el Vallès Occidental (tres de les comarques que han registrat creixements més elevats de població el període analitzat) registren les menors taxes de creixement (perden posicions al final del període).

Per acabar, cal assenyalar que totes les comarques han registrat creixements positius en els tres components, fet que indica que la situació dels seus habitants ha millorat al final del període respecte a l'any inicial en termes de capacitat de progrés individual, equilibri social i condicions de vida de la comunitat.

Quadre 3. Valors comarcals dels components de l'ISQV i de les seves taxes de creixement

	Capacitat de progrés individual			Índex d'equilibri social			Condicions de vida de la comunitat		
	1991	2004	1991-2004	1991	2004	1991-2004	1991	2004	1991-2004
Alt Penedès	96,0	104,8	27,7 %	105,9	116,9	35,0 %	100,8	95,6	7,0 %
Anoia	91,4	92,9	17,2 %	107,3	111,5	28,2 %	93,6	97,2	26,7 %
Bages	88,8	97,4	28,0 %	110,5	112,1	26,2 %	92,0	97,4	31,2 %
Baix Llobregat	95,8	98,1	19,1 %	97,8	92,8	27,9 %	96,2	95,4	12,9 %
Barcelonès	103,7	101,2	16,5 %	95,9	94,9	20,6 %	105,6	106,3	16,5 %
Berguedà	79,9	90,4	28,7 %	122,8	117,1	10,6 %	96,1	100,2	25,6 %
Garraf	92,4	91,4	14,6 %	109,9	106,0	25,0 %	93,6	85,9	9,5 %
Maresme	96,0	96,5	17,6 %	113,5	108,9	17,0 %	86,4	92,2	21,4 %
Osona	102,1	100,3	15,3 %	119,9	124,2	25,8 %	95,5	100,7	19,8 %
Vallès Occidental	97,9	101,8	22,7 %	97,0	100,4	40,6 %	98,2	95,0	12,7 %
Vallès Oriental	101,7	102,1	17,2 %	108,1	109,3	31,9 %	90,1	98,0	25,0 %
Mitjana provincial	*100*	*100*	*18,0%*	*100*	*100*	*26,1%*	*100*	*100*	*16,1%*

Font: Artís, Suriñach, Royuela i Vayá (2007)

Quadre 4. Dades província de Barcelona

	Barcelona		Catalunya		Barcelona Variació 2006–2007	Catalunya Variació 2006–2007
	2006	2007	2006	2007		
Indicadors bàsics						
Població (hab.)	5.309.404	5.332.513	7.134.697	7.210.508	0,4	1,1
% població de menys de 16 anys	15,1	15,3	15,2	15,4	1,3	1,3
% població de 65 i més anys	16,4	16,4	16,5	16,4	0,0	–0,6
% població de nacionalitat estrangera	12,2	12,6	12,8	13,5	3,3	5,5
Densitat (hab./km2)	687	690	222	225	0,4	1,1
PIB (milions d'euros, preus constants del 2000) *	97.757	101.319	132.169	137.072	3,6	3,7
PIB per càpita (€/hab.) (preus constants del 2000) *	18.705	19.083	18.894	19.212	2,0	1,7
PIB comarcal (taxa de creixement) *	2,7	3,6	3,1	3,7	nc	nc
Agricultura (taxa de creixement) *	–3,5	6,3	–2,6	3,8	nc	nc
Indústria (taxa de creixement) *	–0,4	2,7	–0,1	2,9	nc	nc
Construcció (taxa de creixement) *	5,0	5,4	5,4	5,4	nc	nc
Serveis (taxa de creixement) *	4,1	3,8	4,3	3,8	nc	nc
Empreses. Centres de cotització	203.261	204.079	282.493	285.018	0,4	0,9
Dimensió mitjana (treballadors per empresa)	10,1	10,3	9,5	9,6	2,0	1,1
Indicadors de mercat de treball						
Ocupats						
Total	2.463.685	2.508.661	3.235.050	3.303.892	1,8	2,1
Agricultura, ramaderia i caça	8.759	9.549	23.170	23.730	9,0	2,4
Silvicultura i explotació forestal	667	775	1.469	1.682	16,2	14,5
Pesca i aqüicultura	22	20	118	116	–9,1	–1,7
Antracita, hulla, lignit i torba	116	110	148	140	–5,2	–5,4
Petroli brut i gas natural	12	5	16	11	–58,3	–31,3
Minerals metàl.lics	95	15	127	26	–84,2	–79,5
Minerals no metàl.lics ni energètics	2.603	2.247	4.261	3.900	–13,7	–8,5
Indústria prod. alimentaris i begudes	43.061	45.102	72.540	76.556	4,7	5,5
Indústria tabac	44	3	154	5	–93,2	–96,8
Indústria tèxtil	31.121	29.022	37.885	35.520	–6,7	–6,2
Indústria confecció i pelleteria	19.144	17.201	22.041	19.792	–10,1	–10,2
Cuir; marroquineria; guarnicioneria	2.875	2.523	3.267	2.943	–12,2	–9,9
Indústria fusta i suro, exc. mobles	10.176	9.889	17.233	16.764	–2,8	–2,7
Indústria paper	10.752	10.662	14.847	14.848	–0,8	0,0
Edició i arts gràfiques	36.741	37.514	41.041	42.570	2,1	3,7
Refinació petroli i tract. nuclears	96	15	1.158	987	–84,4	–14,8
Indústries químiques	45.856	46.207	55.692	56.287	0,8	1,1
Cautxú i matèries plàstiques	26.065	26.069	31.521	32.213	0,0	2,2
Ind. altres prod. minerals no metàl.lics	15.767	15.611	24.077	23.969	–1,0	–0,4
Metal.lúrgia	9.496	9.021	11.341	10.778	–5,0	–5,0
Prod. metàl.lics, exc. maquinària	64.861	63.674	81.155	81.352	–1,8	0,2
Construcció maquinària i equips mec.	30.935	32.322	38.774	41.386	4,5	6,7
Màquines oficina i equips informàtics	739	640	840	746	–13,4	–11,2
Maquinària i materials elèctrics	24.277	23.669	29.625	28.868	–2,5	–2,6
Mat. electròn.; ràdio, TV i comunicació	4.485	4.456	4.984	4.789	–0,6	–3,9
Instruments medicoquirúrgics i precisió	7.218	7.549	8.181	8.504	4,6	3,9
Vehicles motor, remolcs i semiremolcs	43.936	43.618	46.812	48.363	–0,7	3,3
Altres materials transport	3.953	4.505	5.285	6.002	14,0	13,6
Mobles; altres indústries manufactureres	20.280	19.372	25.816	24.900	–4,5	–3,5
Reciclatge	1.114	1.035	1.538	1.513	–7,1	–1,6
Energia elèctrica, gas i aigua calenta	3.851	3.204	5.969	5.227	–16,8	–12,4
Captació, potabilització i distribució aigua	3.633	4.189	5.391	6.248	15,3	15,9
Construcció	239.594	242.366	369.251	372.064	1,2	0,8
Venda i reparació vehicles motor	44.579	46.164	67.002	67.815	3,6	1,2
Comerç engròs i intermediaris	181.024	176.772	222.186	219.943	–2,3	–1,0
Comerç detall; altres reparacions	265.879	268.894	353.102	355.379	1,1	0,6

Quadre 4. Dades província de Barcelona *(Continuació)*

	Barcelona		Catalunya		Barcelona Variació 2006–2007	Catalunya Variació 2006–2007
	2006	2007	2006	2007		
Hoteleria	134.295	139.953	192.066	201.741	4,2	5,0
Transport terrestre i per canonades	88.734	89.127	116.669	118.512	0,4	1,6
Transport marítim i cabotatge	486	450	511	479	–7,4	–6,3
Transport aeri i espacial	1.881	2.414	1.961	2.491	28,3	27,0
Activitats afins transport; ag. viatges	36.338	39.537	43.058	47.058	8,8	9,3
Correus i telecomunicacions	18.652	19.074	22.640	23.329	2,3	3,0
Mediació financera	39.156	40.845	48.234	51.185	4,3	6,1
Assegurances i plans pensions	17.383	12.952	20.595	14.404	–25,5	–30,1
Activitats aux. mediació financera	10.602	11.732	13.807	15.167	10,7	9,9
Activitats immobiliàries	44.869	42.392	57.674	53.712	–5,5	–6,9
Activitats de lloguer	7.450	8.081	10.037	10.704	8,5	6,6
Activitats informàtiques	34.710	39.835	37.410	43.049	14,8	15,1
Recerca i desenvolupament	7.825	10.534	9.269	12.176	34,6	31,4
Altres activitats empresarials	302.235	306.695	365.941	372.622	1,5	1,8
Adm. pública, defensa i SS obligatòria	122.399	119.005	170.828	166.544	–2,8	–2,5
Educació	96.750	107.198	119.375	132.200	10,8	10,7
Sanitat i serveis socials	150.559	172.478	191.867	222.409	14,6	15,9
Activitats sanejament públic	11.496	14.063	15.506	18.551	22,3	19,6
Activitats associatives	26.809	22.868	32.695	27.441	–14,7	–16,1
Activitats culturals i esportives	54.161	56.049	68.855	69.884	3,5	1,5
Activitats diverses serveis personals	48.653	44.070	62.735	57.845	–9,4	–7,8
Llars que ocupen personal domèstic	4.139	5.029	5.004	6.158	21,5	23,1
Organismes extraterritorials	277	291	296	295	5,1	–0,3
Agricultura	9.448	10.344	24.757	25.528	9,5	3,1
Indústria	463.302	459.449	591.719	595.207	–0,8	0,6
Construcció	239.594	242.366	369.251	372.064	1,2	0,8
Serveis	1.751.341	1.796.502	2.249.323	2.311.093	2,6	2,7
Manufactures avançades	36.719	36.314	43.630	42.907	–1,1	–1,7
Manufactures intermèdies	150.745	152.721	178.084	184.251	1,3	3,5
Manufactures tradicionals	265.528	260.644	354.093	352.497	–1,8	–0,5
Serveis basats en el coneixement	677.872	721.343	829.138	886.541	6,4	6,9
Serveis tradicionals	1.073.469	1.075.159	1.420.185	1.424.552	0,2	0,3
Atur						
Mitjana d'aturats registrats	203.544	198.963	260.841	256.406	–2,3	–1,7
Estrangers	21.821	21.333	32.708	32.016	–2,2	–2,1
Nacionals	181.723	177.630	228.133	224.390	–2,3	–1,6
Per sexe						
Homes	84.917	81.929	109.265	106.489	–3,5	–2,5
Dones	118.626	117.035	151.576	149.916	–1,3	–1,1
Per edat						
<25 anys	19.525	17.123	26.945	23.848	–12,3	–11,5
25–44 anys	98.357	95.280	128.589	125.434	–3,1	–2,5
45 i més anys	85.662	86.560	105.307	107.123	1,0	1,7
Per sector						
Agricultura	1.419	1.448	3.368	3.298	2,1	–2,1
Indústria	51.517	49.104	61.502	58.987	–4,7	–4,1
Construcció	15.817	16.020	22.574	23.339	1,3	3,4
Serveis	123.866	123.598	159.381	159.339	–0,2	0,0
Sense ocupació anterior	10.925	8.793	14.016	11.443	–19,5	–18,4
Per nivell formatiu						
Sense estudis	1.127	1.138	2.091	2.051	1,0	–1,9
Estudis primaris incomplets	9.177	8.796	14.125	13.604	–4,2	–3,7
Estudis primaris complets	16.920	18.788	22.089	24.739	11,0	12,0
Programes formació professional	16.047	16.025	19.802	19.786	–0,1	–0,1

Quadre 4. Dades província de Barcelona *(Continuació)*

	Barcelona		Catalunya		Barcelona Variació 2006–2007	Catalunya Variació 2006–2007
	2006	2007	2006	2007		
Educació general	132.646	126.908	169.644	163.394	–4,3	–3,7
Tècnics–professionals superiors	11.266	11.163	13.651	13.580	–0,9	–0,5
Universitaris primer cicle	6.184	6.039	7.555	7.381	–2,3	–2,3
Universitaris segon i tercer cicle	9.976	9.921	11.618	11.625	–0,5	0,1
Altres estudis post–secundaris	203	186	266	246	–8,3	–7,3
Contractació						
Nombre de contractes	2.153.866	2.146.589	2.867.327	2.860.905	–0,3	–0,2
Estrangers	529.098	582.120	766.724	840.494	10,0	9,6
Nacionals	1.624.768	1.564.469	2.100.603	2.020.411	–3,7	–3,8
Per sexe						
Homes	1.107.608	1.090.105	1.513.278	1.492.369	–1,6	–1,4
Dones	1.046.258	1.056.484	1.354.049	1.368.536	1,0	1,1
Per edat						
<25 anys	662.369	639.594	870.357	842.333	–3,4	–3,2
25–45 anys	1.226.052	1.228.056	1.635.498	1.639.970	0,2	0,3
>45 anys	265.445	278.939	361.472	378.602	5,1	4,7
Per sector						
Agricultura	10.970	11.257	53.671	51.776	2,6	–3,5
Indústria	173.841	166.705	230.152	225.545	–4,1	–2,0
Construcció	215.139	212.177	340.666	334.889	–1,4	–1,7
Serveis	1.753.916	1.756.450	2.242.838	2.248.695	0,1	0,3
Per nivell formatiu						
Sense estudis	155.850	157.558	211.188	223.332	1,1	5,8
Estudis primaris incomplets	115.691	117.510	186.936	190.145	1,6	1,7
Programes formació professional	177.447	189.976	213.525	227.031	7,1	6,3
Educació general	1.390.089	1.370.048	1.879.777	1.847.193	–1,4	–1,7
Tècnics–professionals superiors	97.953	88.984	117.884	107.475	–9,2	–8,8
Universitaris primer cicle	97.956	98.860	118.608	120.630	0,9	1,7
Universitaris segon i tercer cicle	118.880	123.653	139.409	145.099	4,0	4,1
Per tipus de contracte						
Indefinits	352.006	363.000	472.770	485.787	3,1	2,8
Temporals	1.801.860	1.783.589	2.394.557	2.375.118	–1,0	–0,8
Indicadors de benestar i qualitat de vida						
Infraestructura turística (places per 1.000 habitants)*	27,8	28,6	72,3	71,4	2,7	–1,3
Llits hospitalaris per 10.000 habitants**	47,4	48,0	47,3	47,9	1,3	1,3
Centres ensenyament per 10.000 habitants*	5,2	5,2	5,8	5,8	–0,1	0,2
Inversions reals de la Generalitat (€/hab.)*	367,2	310,8	372,8	354,0	–15,4	–5,0
Habitatges iniciats per 1.000 habitants*	10,7	12,4	15,4	17,8	16,3	15,6
Places en residència de gent gran / 1.000 habitants de 65 i més anys*	41,1	41,9	41,0	41,6	1,8	1,5
Policies locals (per 10.000 habitants)*	13,8	14,5	13,3	14,4	5,1	8,3
Taxa específica d'escolarització als 17 anys**	73,3	73,1	72,2	71,9	–0,3	–0,4
Entitats financeres per 10.000 habitants	10,4	10,6	10,7	10,9	2,6	2,1
Index de motorització per 100 habitants*	62,8	62,5	65,4	65,4	–0,4	0,0
Telèfons per 100 habitants*	47,6	45,3	47,0	44,8	–4,7	–4,6

Nota:
* indica que els valors respectius es refereixen als anys 2005 i 2006 en comptes del 2006 i 2007.
** indica que els valors respectius es refereixen a 2004 i 2005 en comptes de 2006 i 2007
Per a més detall, vegeu l'apartat d'indicadors i fonts estadístiques